

«ҚазТрансОйл» АҚ
Акционерлері жалпы жиналысының
шешімімен

БЕКІТІЛДІ

(2016 жылғы

«__» _____ отырыстың

№ _____ хаттамасы)

«ҚазТрансОйл» АҚ

Шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілік
(Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығына сәйкес)

*2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудиторлар есебімен*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудиторлар есебі

Шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілік

Шоғырландырылған бухгалтерлік баланс (№ 1 нысан)	1-2
Шоғырландырылған пайдалар мен заладар туралы есеп (№ 2 нысан)	3-4
Шоғырландырылған ақшалай қаражат қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) (№ 3 нысан)	5-7
Шоғырландырылған капиталдағы өзгерістер туралы есеп (№ 4 нысан)	8-11
Түсіндірме жазба (№ 5 нысан)	12-67

Тәуелсіз аудиторлардың қорытындысы

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның Акционерлеріне:

Біз 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін «ҚазТрансОйл» АҚ және оның еншілес кәсіпорнының (бұдан әрі – «Топ») қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің нысандарына аудит жүргіздік, әрі оған 1, 2, 3, 4 нысандар мен ескертпелер (бұдан әрі – «шоғырландырылған есептілік нысандары») кіреді. Басшылық аталған шоғырландырылған есептілік нысандарын Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығына сәйкес әзірледі.

Шоғырландырылған есептілік нысандарына қатысты басшылықтың жауапкершілігі

Топ басшылығы шоғырландырылған есептілік нысандарының Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығына сәйкес әзірленуі және дұрыс берілуі үшін, сондай-ақ басшылықтың пікірінше шынайы емес әрекеттердің немесе қате салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған есептілік нысандарын дайындауды қамтамасыз ету үшін қажетті ішкі бақылау процедуралары үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жауапкершілігі

Біздің міндетіміз жүргізілген аудит негізінде осы шоғырландырылған есептілік нысандары туралы пікірімізді білдіру болып табылады. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар біздің әдеп нормаларын сақтауымызды, аудитті қоса берілген шоғырландырылған есептілік нысандарында маңызды бұрмаланулардың жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болатындай етіп жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

Аудит шоғырландырылған есептілік нысандарында берілген сомалар мен ақпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдер алуға бағытталған процедуралардың орындалуын қамтиды. Шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан шоғырландырылған есептілік нысандарының едәуір бұрмалану тәуекелін бағалауды қоса алғанда, процедураларды таңдау аудитор тұжырымдарына негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор шоғырландырылған есептілік нысандарын дайындау мен дұрыс беруге қатысты ішкі бақылау аспектілерін Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірін білдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажет аудит процедураларын анықтау үшін қарастырады. Сондай-ақ Аудит таңдалған есеп саясатының орындылығы мен басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін бағалауды және тұтас шоғырландырылған есептілік нысандарының берілуін бағалауды қамтиды.

Біз алған аудиторлық дәлелдер пікірімізді білдіруге жеткілікті әрі тиісінше деп санаймыз.

Қорытынды

Біздің ойымызша шоғырландырылған есептілік нысандары барлық маңызды аспектілерде «ҚазТрансОйл» АҚ және оның еншілес кәсіпорнының 2015 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін оның қаржы нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығына сәйкес лайықты түрде көрсетеді.

Building a better
working world

Есепке алу негізі

Біздің пікірімізді өзгертпестен, біз шоғырландырылған есептілік нысандарын Топ Қазақстан Республикасы Қаржы министрдің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығының талаптарын орындау үшін әзірленгенін ерекше атап отырмыз. Нәтижесі ретінде шоғырландырылған есептілік нысандары өзге мақсаттар үшін жарамсыз болуы мүмкін.

Басқа да аспектілер

Топ Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін әзірлеген шоғырландырылған қаржылық есептіліктің жеке жинағына біз 2016 жылғы 23 ақпанда Топ акционерлері үшін жеке аудиторлық есепті шығардық.

Ernst & Young LLP

Гульмира Турмағамбетова
Аудитор

Аудитордың 1998 жылғы 21 ақпандағы
№ 0000374 біліктілік куәлігі

2016 жылғы 23 ақпан

Евгений Жемалетдинов
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы МФЮ-2
№00000003 болатын Қазақстан
Республикасының аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия

БУХГАЛТЕРЛІК БАЛАНС

№ 1 нысан

31 желтоқсандағы 2015 жылғы жағдай бойынша

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2015 жылғы 27 ақпандағы
№ 143 бұйрығына 2-қосымша

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ
Қайта ұйымдастыру туралы мәлімет: жоқ
Ұйым қызметінің түрі: магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау және су беру
Ұйымдастыру-құқықтық нысан: Акционерлік қоғам
Есептілік нысаны: шоғырландырылған
Меншік нысаны: жеке меншік
Қызметкерлердің жылдық орташа саны: 9.347 адам
Кәсіпкерлік субъектісі: ірі
Ұйымның заңды мекенжайы: Астана қ., Қабанбай батыр даңғылы, 19

мың теңге

Активтер	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
I. Қысқа мерзімді активтер			
Ақша қаражаты және оның баламалары	010	50.420.288 ✓	42.174.720
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	011	—	—
Туынды қаржы құралдары	012	—	—
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	013	—	—
Өтегенге дейін ұсталатын қаржы активтері	014	—	—
Өзге де қысқа мерзімді қаржы активтері	015	31.181.916	32.112.242
Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	016	4.224.126	5.803.874
Ағымдағы табыс салығы	017	2.376	5.814.807
Қорлар	018	3.599.697	3.044.558
Өзге де қысқа мерзімді активтер	019	17.763.595	10.688.263
Қысқа мерзімді активтердің жиыны (010 жолдан 019 жолды қоса алғанда сомасы)	100	107.191.998	99.638.464
Сатуға арналған активтер (немесе істен шыққан топтар)	101	—	1.261
II. Ұзақ мерзімді активтер			
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	110	—	—
Туынды қаржы құралдары	111	—	—
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	112	—	—
Өтеуге дейін ұсталатын қаржы активтері	113	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	114	4.487.436	3.729.880
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	115	—	—
Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар	116	13.918.006	49.843.334
Инвестициялық мүлік	117	—	—
Негізгі қаражат	118	478.504.930	415.390.661
Биологиялық активтер	119	—	—
Барлау және бағалау активтері	120	—	—
Материалдық емес активтер	121	7.399.731	5.479.443
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	122	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	123	7.760.423	11.324.174
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны (110 жолдан 123 жолды қоса алғанда сомасы)	200	512.070.526	485.767.492
Баланс (100 жол + 101 жол + 200 жол)		619.262.524	585.407.217

12-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

БУХГАЛТЕРЛІК БАЛАНС (жалғасы)

№ 1 нысан

мың теңге

Міндеттеме және капитал	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
III. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	210	-	-
Туынды қаржы құралдары	211	-	-
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	212	-	-
Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	213	16.654.897	15.773.741
Қысқа мерзімді резервтер	214	498.215	724.822
Табыс салығы бойынша ағымдағы салық міндеттемелері	215	2.112.015	910.109
Қызметкерлерге сыйақылар	216	6.172.019	5.738.615
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	217	35.031.076	27.189.000
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны (210 жолдан 217 жолды қоса алғанда сомасы)	300	60.468.222	50.336.287
Сатуға арналған істен шыққан топтардың міндеттемелері	301	-	-
IV. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	310	-	-
Туынды қаржы құралдары	311	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	312	-	-
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	313	-	-
Ұзақ мерзімді резервтер	314	37.098.387	31.835.612
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	315	40.682.643	41.167.915
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	316	8.081.762	4.423.082
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны (310 жолдан 316 жолды қоса алғанда сомасы)	400	85.862.792	77.426.609
V. Капитал			
Жарғылық (акционерлік) капитал	410	61.937.567	61.937.567
Эмиссиялық кіріс	411	-	-
Сатып алынған меншікті үлес құралдары	412	-	-
Резервтер	413	157.960.518	151.288.014
Бөлінбеген пайда (өтелмеген залал)	414	253.033.425	244.418.740
Бас ұйымның меншік иелеріне тиесілі капиталдың жиыны (410 жолдан 414 жолды қоса алғанда сомасы)	420	472.931.510	457.644.321
Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі	421	-	-
Барлығы капитал (420 жол +/- 421 жол)	500	472.931.510	457.644.321
Баланс (300 жол +301 жол+400 жол + 500 жол)		619.262.524	585.407.217

Бас директор

Н.Н. Шманов

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

12-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

ПАЙДА МЕН ЗАЛАЛДАР ТУРАЛЫ ЕСЕП

№ 2 нысан

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойынша

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2015 жылғы 27 ақпандағы
№ 143 бұйрығына 3-қосымша

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Түсім	010	213.161.762	206.637.113
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	011	124.063.989	121.309.073
Жалпы пайда (010 жол – 011 жол)	012	89.097.773	85.328.040
Сату бойынша шығыстар	013	–	–
Әкімшілік шығыстар	014	12.092.220	13.592.935
Өзге шығыстар	015	3.064.851	8.769.461
Өзге кірістер	016	1.659.141	1.461.472
Операциялық пайда жиыны (залал) (+/- 012 жолдан 016 жолды қоса алғанда)	020	75.599.843	64.427.116
Қаржыландыру бойынша түскен кірістер	021	3.026.897	4.517.047
Қаржыландыру бойынша шығыстар	022	2.177.430	1.615.566
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы (залалындағы) ұйымның үлесі	023	(34.674.141)	(6.255.050)
Өзге де операциялық емес кірістер	024	25.544.225	1.055.964
Өзге де операциялық емес шығыстар	025	–	–
Салық салғанға дейінгі пайда (залал) (+/- 020 жолдан 025 жолды қоса алғанда)	100	67.319.394	62.129.511
Табыс салығы бойынша шығыстар	101	22.606.458	15.698.946
Салық салғаннан кейін жалғасатын қызметтен түсетін пайда (залал) (100 жол – 101 жол)	200	44.712.936	46.430.565
Салық салғаннан кейін тоқтатылған қызметтен түсетін пайда (залал)	201	–	–
Мыналарға қатысты бір жылғы пайда (200 жол + 201 жол)	300	44.712.936	46.430.565
негізгі ұйымның меншік иелері		44.712.936	46.430.565
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		–	–

ПАЙДА МЕН ЗАЛАЛДАР ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)

Нысан № 2

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Өзге де жиынтық пайда (410 жолдан 420 жолды қоса алғанда сомасы)	400	18.647.998	(14.130.881)
оның ішінде:			
Негізгі құражатты қайта бағалау	410	263.908	(26.274.071)
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтерін қайта бағалау	411	-	-
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдасындағы (залалындағы) үлесі	412	483.833	3.181.977
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	413	(2.503.907)	(992.599)
Еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына табыс салығы мөлшерлемесін өзгерту тиімділігі	414	-	-
Ақша ағындарын хеджирлеу	415	-	-
Шетелдік ұйымдарға инвестициялар бойынша бағамдық айырма	416	19.956.164	4.742.851
Шетелдік операцияларға таза инвестицияларды хеджирлеу	417	-	-
Өзге де жиынтық пайданың өзге де құрауыштары	418	-	-
Пайда (залал) құрамында кері сыныптау кезіндегі түзету	419	-	-
Өзге де жиынтық пайда құрауыштарының салықтық тиімділігі	420	448.000	5.210.961
Жалпы жиынтық пайда (300 жол + 400 жол)	500	63.360.934	32.299.684
Мыналарға тиесілі жалпы жиынтық пайда:			
негізгі ұйымның меншік иелері		63.360.934	32.299.684
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		-	-
Акцияға арналған пайда:	600	116	121
оның ішінде:			
Акцияға арналған базалық пайда:		-	-
жалғасатын қызметтен		116	121
тоқтатылған қызметтен		-	-
Акцияға арналған ажыратылған пайда:		-	-
жалғасатын қызметтен		-	-
тоқтатылған қызметтен		-	-

Бас директор

Н.Н. Шманов

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП (жанама әдіс)

№ 3 нысан

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішінде

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2015 жылғы 27 ақпандағы
№ 143 бұйрығына 5-қосымша

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
1. Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
Салық салғанға дейінгі пайда (залал)	010	67.319.394	62.129.511
Негізгі қаражат пен материалдық емес активтердің амортизациясы мен құнсыздануы	011	34.559.003	42.117.595
Гудвилдың құнсыздануы	012	–	–
Сауда және өзге дебиторлық берешектің құнсыздануы	013	107.656	18.661
Сатуға арналған шығындарды шегере отырып, әділ құнына дейін сатуға арналған активтердің (немесе кететін топтың) құнын есептен шығару	014	–	–
Негізгі қаражатты шегеруден түскен залал (пайда)	015	1.383.875	147.564
Инвестициялық мүліктен түскен залал (пайда)	016	–	–
Қарызды алдын ала өтеуден түскен залал (пайда)	017	–	–
Пайда мен залал туралы есеп арқылы түзетумен әділ құны бойынша көрсетілетін өзге қаржы активтерінен түскен залал (пайда)	018	–	–
Қаржыландыру бойынша шығыстар (кірістер)	019	(849.467)	(2.901.481)
Қызметкерлерге сыйақылар	020	–	–
Үлес құралдарымен сыйақылар бойынша шығыстар	021	–	–
Кейінге қалдырылған салықтар бойынша кірістер (шығыстар)	022	–	–
Іске асырылмаған оң (теріс) бағамдық айырма	023	–	–
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдада ұйымдастыру үлесі	024	34.674.141	6.255.050
Жалпы жиынтық пайданың (залалдың) өзге ақшалай емес операциялық түзетулері	025	69.737	463.446
Жалпы жиынтық пайданы (залалды) түзету жиыны, барлығы (+/- 011 жолдан 025 жолды қоса алғанда)	030	69.944.945	46.100.835

АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП (жанама әдіс)
(жалғасы)

№ 3 нысан

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
Қордағы өзгерістер	031	(296.689)	3.537.525
Резервтің өзгерістері	032	(486.927)	(381.811)
Сауда және өзге де дебиторлық берешектегі өзгерістер	033	(1.910.122)	(939.323)
Сауда және өзге де кредиторлық берешектегі өзгерістер	034	(3.311.765)	2.884.424
Салықтар мен бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша берешектегі өзгерістер	035	(698.305)	(3.310.685)
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелердегі өзгерістер	036	5.539.231	(3.025.686)
Операциялық активтер мен міндеттемелердің қозғалысының жиыны, барлығы (+/- 031 жолдан 036 қоса алғанда)	040	(1.164.577)	(1.235.556)
Төленген сыйақылар	041	2.753.028	5.878.926
Төленген табыс салығы	042	(16.850.829)	(18.965.585)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (010 жол +/- 030 жол +/- 040 жол +/- 041 жол +/- 042 жол)	050	122.001.961	93.908.131
II. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсуі, барлығы (061 жолдан 071 жолды қоса алғанда сомасы)	060	73.518.220	129.589.518
оның ішінде:			
Негізгі құралдарды сату	061	44.138	309.264
Материалдық емес активтерді өткізу	062	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді активтерді өткізу	063	-	-
Басқа ұйымдардың (еншілестерден басқа) үлес құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі үлестік қатысуларын өткізу	064	-	-
Басқа ұйымдардың борыштық құралдарын өткізу	065	-	-
Еншілес ұйымдарды бақылау кезінде шеккен зияндарды өтеу	066	-	-
Өзге де қаржы активтерін өткізу	067	-	-
Фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	068	-	-
Алынған дивидендтер	069	1.735.020	717.898
Алынған сыйақылар	070	-	-
Өзге түсімдер	071	71.739.062	128.562.356
2. Ақша қаражатының кетуі, барлығы (081 жолдан 091 жолды қоса алғанда сомасы)	080	132.104.624	164.932.120
оның ішінде:			
Негізгі қаражатты сатып алу	081	70.523.460	82.725.157
Материалдық емес активтерді сатып алу	082	154.116	228.913
Басқа ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	083	-	-
Басқа ұйымдардың (еншілестерден басқа) үлес құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі үлестік қатысуларын сатып алу	084	-	-
Басқа ұйымдардың үлестік құралдарын сатып алу	085	-	-
Еншілес ұйымдарға бақылауды алу	086	-	-
Өзге қаржы активтерін алу	087	-	-
Қарыз беру	088	20.000.000	-
Фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	089	-	-
Қауымдасқан және еншілес ұйымдарға инвестициялар	090	-	-
Өзге төлемдер	091	41.427.048	81.978.050
3. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (060 жол – 080 жол)	100	(58.586.404)	(35.342.602)

12-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

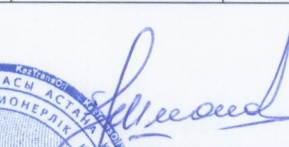
АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП (жанама әдіс)
(жалғасы)

№ 3 нысан

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
III. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсімі, барлығы (111 жолдан 114 жолды қоса алғанда сомасы)	110	–	–
оның ішінде:			
Акциялардың және басқа қаржы құралдарының эмиссиясы	111	–	–
Қарыздар алу	112	–	–
Алынған сыйақылар	113	–	–
Өзге түсімдер	114	–	–
2. Ақша қаражатының кетуі, барлығы (121 жолдан 125 жолды қоса алғанда сомасы)	120	46.429.363	41.925.280
оның ішінде:			
Қарыздарды өтеу	121	–	–
Сыйақы төлеу	122	–	–
Дивидендтерді төлеу	123	46.429.363	41.925.280
Ұйымдардың акциялары бойынша меншік иелеріне төлемдер	124	–	–
Өзге кетулер	125	–	–
3. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының таза сомасы (110 жол – 120 жол)	130	(46.429.363)	(41.925.280)
4. Валюта айырбастау бағамының теңгеге әсері	140	(8.740.626)	(110.877)
5. Ақша қаражатының артуы +/- азаюы (050 жол +/- 100жол +/- 130 жол +/- 140 жол)	150	8.245.568	16.529.372
6. Есепті кезеңнің басына ақша қаражаты мен олардың баламалары	160	42.174.720	25.645.348
7. Есепті кезеңнің аяғындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	170	50.420.288	42.174.720

Бас директор

 Н.Н. Шманов

Бас бухгалтер

 М.Қ. Сармағамбетова

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП

№ 4 нысан

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішінде

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2015 жылғы 27 ақпандағы
№ 143 бұйрығына 6-қосымша
мың теңге

	Жол коды	Аналық ұйымның капиталы					Бақыла- майтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акцио- нерлік) капитал	Эмис- сиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Құрауыштардың атауы								
Алдағы жылдың 1 қаңтарына арналған сальдо	010	61.937.567	–	–	180.954.610	224.377.740	–	467.269.917
Есеп саясатындағы өзгеріс	011	–	–	–	–	–	–	–
Қайта есептелген сальдо (010 жол +/- 011 жол)	100	61.937.567	–	–	180.954.610	224.377.740	–	467.269.917
Жалпы жиынтық пайда, барлығы (210 жол + 220 жол)	200	–	–	–	(29.666.596)	61.966.280	–	32.299.684
Бір жылдағы пайда (залал)	210	–	–	–	–	46.430.565	–	46.430.565
Өзге жиынтық пайда, барлығы (221 жолмен 229 жолды қоса алғанда сомасы)	220	–	–	–	(29.666.596)	15.535.715	–	(14.130.881)
оның ішінде:								
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалаудан түсетін өсім	221	–	–	–	(21.261.630)	–	–	(21.261.630)
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалаудан амортизацияны аудару	222	–	–	–	(15.535.715)	15.535.715	–	–
Сатуға арналған қолдағы қаржы активтерін (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалау	223	–	–	–	–	–	–	–
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдадағы (залалдағы) үлесі	224	–	–	–	3.181.977	–	–	3.181.977
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	225	–	–	–	(794.079)	–	–	(794.079)
Еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына арналған табыс салығының мөлшерлемесіндегі өзгерістердің тиімділігі	226	–	–	–	–	–	–	–
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегере отырып) хеджирлеу	227	–	–	–	–	–	–	–

12-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)

№ 4 нысан

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық ұйымның капиталы					Бақыла-майтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Шетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	228	-	-	-	4.742.851	-	-	4.742.851
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	229	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (310 жолмен 318 жолды қоса алғанда сомасы)	300	-	-	-	-	(41.925.280)	-	(41.925.280)
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру	310	-	-	-	-	-	-	-
оның ішінде:								
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемалары бойынша акциялар шығару		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасына қатысты салықтық пайда		-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерінің жарналары	311	-	-	-	-	-	-	-
Жеке меншік үлес құралдарын (акцияларын) шығару	312	-	-	-	-	-	-	-
Бизнесті біріктіруге байланысты үлес құралдарын шығару	313	-	-	-	-	-	-	-
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрамы (салық тиімділігін шығара отырып)	314	-	-	-	-	-	-	-
Дивидендтерді төлеу	315	-	-	-	-	(41.925.280)	-	(41.925.280)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де бөлулер	316	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен өзге де операциялар	317	-	-	-	-	-	-	-
Бақылауды жоғалтуға әкеп соқпайтын еншілес ұйымдарда қатысу үлесіне өзгерістер	318	-	-	-	-	-	-	-
Есепті жылдың 1 қаңтарына арналған сальдо (100 жол + 200 жол + 300 жол)	400	61.937.567	-	-	151.288.014	244.418.740	-	457.644.321
Есеп саясатындағы өзгеріс	401							

12-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)

№ 4 нысан

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық ұйымның капиталы					Бақыла- майтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акцио- нерлік) капитал	Эмис- сиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Қайта есептелген сальдо (400 жол +/- 401 жол)	500	61.937.567	–	–	151.288.014	244.418.740	–	457.644.321
Жалпы жиынтық пайда, барлығы (610 жол + 620 жол)	600	–	–	–	6.672.504	56.688.430	–	63.360.934
Бір жылғы пайда (залал)	610	–	–	–	–	44.712.936	–	44.712.936
Өзге жиынтық пайда, барлығы (621 жолмен 629 жолды қоса алғанда сомасы)	620	–	–	–	6.672.504	11.975.494	–	18.647.998
оның ішінде:								
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалағандағы өсім	621	–	–	–	211.127	–	–	211.127
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалағандағы амортизацияны аудару	622	–	–	–	(11.975.494)	11.975.494	–	–
Сатуға арналған қолдағы қаржы активтерін (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалау	623	–	–	–	–	–	–	–
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдадағы (залалдағы) үлесі	624	–	–	–	483.833	–	–	483.833
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	625	–	–	–	(2.003.126)	–	–	(2.003.126)
Еншілес компаниялардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына арналған табыс салығының ставкасындағы өзгерістердің тиімділігі	626	–	–	–	–	–	–	–
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегере отырып) хеджирлеу	627	–	–	–	–	–	–	–
Шетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	628	–	–	–	19.956.164	–	–	19.956.164
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	629	–	–	–	–	–	–	–

12-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)

№ 4 нысан

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық ұйымның капиталы					Бақыла-майтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (710 жолмен 718 жолды қоса алғанда сомасы)	700	-	-	-	-	(48.073.745)	-	(48.073.745)
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру	710	-	-	-	-	-	-	-
оның ішінде:								
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемалары бойынша акциялар шығару		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасына қатысты салықтық пайда		-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерінің жарналары	711	-	-	-	-	-	-	-
Жеке меншік үлес құралдарын (акцияларын) шығару	712	-	-	-	-	-	-	-
Бизнесті біріктіруге байланысты үлес құралдарын шығару	713	-	-	-	-	-	-	-
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрамы (салық тиімділігін шығара отырып)	714	-	-	-	-	(46.429.363)	-	(46.429.363)
Дивидендтерді төлеу	715	-	-	-	-	(1.644.382)	-	(1.644.382)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де бөлулер	716	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен өзге де операциялар	717	-	-	-	-	-	-	-
Бақылауды жоғалтуға әкеп соқпайтын еншілес ұйымдарда қатысу үлесіне өзгерістер	718	-	-	-	-	-	-	-
Есепті жылдың 31 желтоқсанына арналған сальдо (500 жол + 600 жол + 700 жол)	800	61.937.567	-	-	157.960.518	253.033.425	-	472.931.510

Бас директор

Бас бухгалтер

Н.Н. Шманов

М.Ж. Сармағамбетова

12-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

№ 5 нысан

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы» ЖАҚ (бұдан әрі – «МГК») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-ға берді, осының нәтижесінде «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «ҚазТрансОйл» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «Компания») болып қайта тіркелді.

2015 жылдың 31 желтоқсанына Компания акцияларының 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі. «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ» немесе «Бас компания») Компанияның ірі акционері болып табылады, оған Компанияда қатысудың бақылау үлесі (90%) тиесілі. ҚМГ акцияларының 90%-ы «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») тұлғасында Үкіметке тиесілі. ҚМГ акцияларының 10%-ы Қазақстан Республикасының Ұлттық банкіне тиесілі.

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда қатысу үлесі болды:

	Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚК» АҚ (бұдан әрі – «МұнайТас»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	51%	51%
«Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС (бұдан әрі – «ҚҚҚ»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	50%	50%
«Batumi Terminals Limited» (бұдан әрі – «BTL»)	Кипр	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып құю және сақтау, Батуми қ. Теңіз кемежайын және мұнай құю терминалын пайдалану	100%	100%

Компания және оның еншілес ұйымы бұдан әрі мәтін бойынша «Топ» ретінде қаралады.

Компанияның бас кеңсесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналасқан. Компанияның Атырау (Батыс филиал), Павлодар (Шығыс филиал), Алматы (Ғылыми-техникалық орталық), Астана (Ұжымдық пайдалану есептеу орталығы) қалаларында орналасқан 4 филиалы және Ресей Федерациясында (Мәскеу, Омбы және Самара қалалары) өкілдік кеңселері бар.

Топ Қазақстан Республикасы аумағында ұзындығы 5.373 км магистральды мұнай құбырлары және ұзындығы 1.975 км суағызғылар желісі бар. Мұнымен қатар, Топ басқа аралас құбыр желілерінде мұнайды сақтауды, ауыстырып құюды және оның көлік экспедициясын жүзеге асырады. Топтың МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындары Қазақстан мұнайын Қытайға тасымалдау үшін пайдаланылатын Кеңкияқ – Атырау, Кеңкияқ – Құмкөл және Атасу – Алашанқай құбырларына иелік етеді.

Компанияның BTL еншілес кәсіпорны шикі мұнай және мұнай өнімдерін, сұйытылған мұнай газын құю және сақтау, сондай-ақ Батуми теңіз кемежайы және Батуми мұнай терминалы арқылы Грузияға құрғақ жүктерді ауыстырып тиеу бойынша қызметтер көрсетеді. BTL «Батуми мұнай терминалы» ЖШҚ (бұдан әрі – «БМТ») және Petrotrans Limited компаниясына иелік етеді. БМТ-ға «Батуми теңіз кемежайы» ЖШҚ-ның (бұдан әрі – «БТК») 100% үлесіне айрықша басқару құқығы тиесілі.

Компания табиғи монополист болып табылады және тиісінше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау комитетінің (бұдан әрі – «ТМРЖБҚК») реттеу нысаны болады. ТМРЖБҚК тариф есеп-қисабының әдіснамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ішінде мұнай тасымалдау тарифтік ставкаларын бекіту үшін жауапты.

«Табиғи монополиялар және реттелетін нарықтар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына 2015 жылғы 18 мамырда өзгерістер мен толықтырулар қолданысқа енгізілді, осыған сәйкес Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттеу мақсатында магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау қызметі және Қазақстан Республикасы төңірегінен шет аймаққа экспорттау табиғи монополиялық реттеу саласынан шығарылды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

ТМРЖБKK-ның 2015 жылғы 21 тамыздағы 2015 – 2019 жылдарға ішкі нарыққа мұнай айдау бойынша шекті тарифтерді мынадай мөлшерде бекіту туралы бұйрығы 2015 жылғы 1 қазаннан бастап күшіне енді:

- 2015 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.225,04 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2016 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.547,46 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2017 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.902,13 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2018 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 4.292,40 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2019 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 4.721,72 теңге, ҚҚС-сыз.

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал құнын қайтаруға негізделеді. Қазақстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың құнынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет етуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке алу керек.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Бас директор мен Бас бухгалтер 2016 жылғы 23 ақпанда бекітті және басып шығаруға рұқсат етті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ҚЕХС») сәйкес Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары кеңесі (бұдан әрі – «ҚЕХС жөніндегі кеңес») бекіткен редакцияда дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік мына баптарды: қайта бағаланған құны бойынша есептелетін негізгі құралдарды қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен берілген, ал барлық сома басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мыңдыққа дейін дөңгелектеп алынған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте алдыңғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес кәсіпорнының 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Бақылау Топтың инвестиция объектісіне қатысудан түсетін айнымалы кіріспен байланысты тәуекелге ұшыраған немесе осындай кіріс алуға құқығы, сондай-ақ инвестиция объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болған жағдайда жүзеге асырылады. Атап айтқанда, Топ инвестиция объектісін мына шарттар орындалған жағдайда ғана бақылайды:

- Топтың инвестиция объектісіне қатысты өкілеттігі болғанда (яғни инвестиция объектісінің маңызды қызметін басқарудың ағымдағы мүмкіндігін қамтамасыз ететін құқығы болған).
- Топта инвестиция объектісіне қатысудан түсетін айнымалы кіріспен байланысты немесе осындай кіріс алуға құқығынан тәуекелге ұшырағыштық болғанда.
- Топта инвестиция объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болғанда.

Топта инвестиция объектісіне қатысты басым дауыс құқығынан кем немесе ұқсас құқық болған жағдайда, Топ осы инвестиция объектісіне қатысты өкілеттіктің болуын бағалау кезінде барлық ақылға қонымды фактілерді және жағдаяттарды ескереді:

- Инвестиция объектісінде дауыс беру құқығына ие басқа тұлғалармен келісім.
- Басқа келісімдермен негізделген құқықтар.
- Топқа тиесілі дауыс құқығы және ықтимал дауыс құқығы.

Егер фактілер мен жағдаяттар бақылаудың үш құраушысының біреуінің немесе бірнешеуінің өзгергенін білдірсе, Топ инвестиция объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайта талдайды. Еншілес компанияны шоғырландыру Топ еншілес компанияны бақылауды алған кезден басталады және Топ еншілес компанияны бақылауды жоғалтқан кезде доғарылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Еншіліс компанияның жыл ішінде сатып алған немесе шығарылған активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке кіргізіледі және Топ еншілес компанияға бақылауды жоғалтқан күнге дейін көрсетіледі.

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыстың әр құраушысы және бақыланбайтын қатысу үлесі, егер бұл бақыланбайтын қатысу үлестерінің теріс сальдосына әкелген жағдайдың өзінде Топтың бас компаниясының меншігіне жатады. Қажет болған жағдайда еншілес компаниялардың қаржы есептілігі осындай компаниялардың есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру үшін түзетіледі. Топ ішінде операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындайтын барлық топішілік актив пен міндеттеме, капитал, кірістер, шығыстар мен ақша ағындары шоғырландыру кезінде толық алынып тасталады.

Бақылауды жоғалтпағанда еншілес кәсіпорындағы қатысу үлесінің өзгерісі капиталмен операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес кәсіпорынға бақылауды жоғалтса, ол тиісті активтер мен міндеттемелерді (оның ішінде гудвилді), бақыланбайтын қатысу үлестерін және капиталдың өзге де құралымдарын тануды тоқтатады және туындаған пайданы немесе залалды пайда мен залал құрамында таниды. Қалған инвестицияларды әділ құны бойынша таниды.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ**4.1 Бірлескен қызметке қатысу**

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар нысанында бірлескен қызметке қатысу үлесі бар.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорын – бұл бірлескен қызмет туралы келісім, оған сай келісімге бірлескен бақылауды жүзеге асырушы тараптардың бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріне құқығы бар. Бірлескен бақылау – шартпен негізделген бірлескен бақылауды жүзеге асыру, бұл маңызды қызметке қатысты шешім қабылдау бірлескен бақылауды жүзеге асырушы тараптардың бірауызды келісімін талап ететін жағдайларда орын алады.

Бірлескен бақылауды анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын айқындау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі. Үлестік қатысу әдісіне сәйкес бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар бастапқы құны бойынша танылады. Инвестициялардың теңгерімдік құны бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріндегі сатып алу күнінен кейін туындайтын өзгерістердегі үлесті тану салдарынан артады немесе кемиді. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға қатысты гудвилл инвестициялардың теңгерімдік құнына кіреді және өтелмейді, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Жиынтық табыс туралы есеп Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорын қызметінің қаржылық нәтижелеріндегі үлесін көрсетеді. Осындай объектілердің өзге де жиынтық табысындағы өзгерістер Топтың өзге де жиынтық табысының құрамында ұсынылады. Сонымен бірге егер бірлескен кәсіпорынның меншік капиталында тікелей танылған өзгерістер орын алса, Топ осындай өзгерістердегі өз үлесін мойындайды және егер бұл меншік капиталдың өзгерістері туралы есепте қолданылатын болса, осы фактіні ашады. Топтың бірлескен кәсіпорындармен операциялары бойынша туындайтын іске асырылмаған пайда мен залалдар Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға қатысу үлесі болатын дәрежеде алынып тасталады.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның пайдасындағы немесе залалындағы үлесі операциялық пайда шегінен тыс тікелей жиынтық табыс туралы есепте берілген. Ол бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның салық салуды есепке алғаннан кейінгі пайдасын немесе залалын көрсетеді.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың қаржылық есептілігі Топ қаржылық есептілігі сияқты есепті кезеңде жасалады. Қажет болған ретте есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру мақсатында оған түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға Топтың инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша залалдарды тану қажеттілігін айқындайды. Топ әр есепті күнге бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар құнсыздануының объективті айғақтарының болуын анықтайды. Осындай айғақтар болған жағдайда Топ құнсыздану сомасын бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның өтелген құны мен оның теңгерімдік құны арасындағы айырма ретінде есептейді және осы соманы «Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардағы пайда мен залалдардағы үлес» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы есепте таниды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.1 Бірлескен қызметке қатысу (жалғасы)**

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға елеулі әсерді жоғалтқан жағдайда, Топ әділ құны бойынша қалған инвестицияны бағалайды және таниды. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның бірлескен бақылауды жоғалту кезіне теңгерімдік құны мен қалған инвестициялардың әділ құны және шығудан болатын түсімдер арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

4.2 Шетел валютасын қайта есептеу

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі теңгемен берілген. Топтың әр компаниясы өзінің қызмет ететін валютасын айқындайды және әр компанияның қаржылық есептілігіне кіргізілген баптар осы қызмет ететін валютада бағаланады. Компанияның және МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың атқарымдық валютасы – теңге. ВТЛ-дың атқарымдық валютасы, БТК-ны қоспағанда, АҚШ доллары. БТК-ның атқарымдық валютасы Грузин ларіі.

Операциялар мен қалдықтар

Топ компаниялары шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштерін қанағаттандыратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша есептейді.

Шетел валютасында бейнеленген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валюта спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындайтын барлық бағамдық айырма жиынтық кіріс туралы есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын пайда мен залал баптың әділ құны (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған пайдалар немесе залалдар да тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған пайданы немесе залалды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Топ компаниялары

Шоғырландыру кезінде шетелдік бөлімшенің активтері мен міндеттемелері есепті күнге әрекет ететін бағам бойынша теңгемен қайта есептеледі, осындай бөлімшелердің пайдасы мен залалдары орташа бағам бойынша қайта есептеледі. Осындай қайта есептеу кезінде пайда болатын бағамдық айырма өзге жиынтық кіріс құрамында танылады. Шетел бөлімшесі шыққан кезде осы шетел бөлімшесіне жататын өзге жиынтық кіріс құрамдастары пайда немесе залал құрамында танылады.

Шетелдік бөлімшені сатып алған ретте пайда болатын гудвил және активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құны олардың әділ құнына дейін шетелдік бөлімшенің активтері мен міндеттемелері ретінде ескеріледі және есепті күнге қолданыстағы валюта бағамы бойынша қайта есептеледі.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа өлшенген айырбас бағамдары Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2015 жылғы 20 тамыздан бастап АҚШ долларына және басқа да негізгі валюталарға қатысты теңгенің айырбас бағамын бұрынғы деңгейде ұстап тұрудан бас тартуға, валюталық басқыншылық көлемдерін төмендетуге және теңгенің айырбас бағамын қалыптастыру үдерісіне араласуды қысқартуға шешім қабылдады. Құнсыздануға дейін және одан кейін айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін тиісінше 188,38 теңгені және 255,26 теңгені құрады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.2 Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)

Валюта айырбастау бағамдары (жалғасы)

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін орташа салмақталған айырбас бағамдары мынаны құрады:

Теңге	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2015 жылғы	2014 жылғы
АҚШ доллары	222,68	179,12
Ресей рублі	3,62	4,74
Евро	246,89	237,99
Грузин лариі	98,38	101,69

31 желтоқсанға ҚҚБ белгілеген валюта айырбастау бағамдары мынаны құрады:

Теңге	2015 жыл	2014 жыл
АҚШ доллары	340,01	182,35
Ресей рублі	4,61	3,17
Евро	371,46	221,97
Грузин лариі	142,86	99,79

Осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілікті шығару күніне 1 АҚШ доллары үшін айырбас бағамы 348,69 теңгеге өсті.

4.3 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді жіктеу

Қаржы жағдайы туралы есепте Топ активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ ұзақ мерзімді жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық цикл аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату мақсатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса;
- немесе ол өзін айырбастауға немесе есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеу болған жағдайларды қоспағанда, акша қаражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге актив айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық цикл аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса;
- немесе Топта есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Топ өзге барлық міндеттемені ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.4 Әділ құнды бағалау

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіпте жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді беру үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле мынадай болып өтуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта.

Топ негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жол берушілікті пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мүдделерінде әрекет етеді.

Қаржылық емес актив әділ құнының бағасы не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдасын еселеу мүмкіндігін ескереді.

Топ бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлы және әділ құнын бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны қаржылық есептілікте бағаланатын немесе көрсетілетін барлық актив пен міндеттеме тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-деңгей – бірыңғай активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленуі бойынша (қандай да бір түзетулерсіз).
- 2-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі.
- 3-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта бақыланабайтын болып табылатын баға үлгісі.

Қаржы есептілігінде кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Топ оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін айқындайды.

Жылжымайтын мүлік объектілері сияқты елеулі активтерді бағалау үшін сырт бағалаушылар тартылады. Негізгі құралдарды бағалау үш жылда бір рет кезеңділігімен жүргізіледі. Бағалаушыларды таңдау байқау негізінде жүргізіледі. Таңдау өлшемдері ретінде нарықты білу, беделі, тәуелсіздігі және кәсіби стандарттарға сәйкестігі қолданылады.

Әр есепті күнге Топтың есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Топ талдайды. Осындай талдау аясында Топ соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын ақпаратты шарттармен және өзге де ақылға қонымды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Топ әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсаты үшін Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипатына, оларға тән сипаттама мен тәуекелдер, сондай-ақ жоағарыда көрсетілгеніндей, әділ құн көздерінің сатыларында қолданылатын деңгейлер негізінде жіктеді.

Негізгі құралдар әділ құнын, талдау және оны анықтаудың әдістері туралы қосымша ақпарат 5-ескертемеде келтіріледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.5 Сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет**

Топ айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды, егер олардың теңгерімдік құны негізінен оларды ұзақ пайдалану нәтижесінде емес, оларды сату арқылы өтелуге жатса, сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктейді. Осындай айналымнан тыс активтер және сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген шығу топтары мына екі мәннің – теңгерімдік құнның және сатуға немесе бөлуге арналған шығындарды шегергендегі әділ құнның кішісі бойынша бағаланады.

Бөлуге арналған шығындар бөлумен тікелей байланысты қосымша шығындар болып табылады және өзіне қаржы шығындарын және пайдаға салынатын салық бойынша шығыстарды қамтымайды.

Объектіні сату үшін ұсталатын ретінде жіктеу өлшемі, егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы күйінде жедел сатылуы мүмкін болған жағдайда сақталған болып есептеледі. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сатуға байланысты елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатуды болдырмаудың шағын мүмкіндігін көрсетуі тиіс. Басшылықтың жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде сатуды аяқтауға нақты ниеті болуы тиіс.

Сату немесе бөлу үшін ұстап тұрылған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдақ емес активтер өтелімге жатпайды.

Сату немесе бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржы жағдайы туралы есепте айналымды/қысқа мерзімді баптар ретінде жеке ұсынылады.

Шығатын тоқтатылған қызмет ретінде мына жағдайда жіктеу өлшемдерін қанағаттандырады, егер шығып қалған ұйымның құрамдасы болса не сатуға арналған ретінде жіктелсе және:

- қызметтің жеке негізгі бағыты немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өңірді білдірсе;
- қызметтің жеке негізгі бағытын немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өңірді шығаруды жүзеге асыру жөніндегі бірыңғай үйлестірілген жоспарға енгізілген, не
- тек қана қайта сату үшін сатып алынған еншілес ұйым болса.

Токтатылған қызмет жалғастырылатын қызмет нәтижелерінен шығарылады және жиынтық табыс туралы есепте тоқтатылған қызметтен салық салудан кейінгі пайда немесе залал ретінде жеке бап болып көрсетіледі.

Егер басқа жағдай көрсетілмесе, шоғырландырылған қаржы есептілігіне барлық ескертпе өзіне жалғастырылатын қызметке қатысты сомаларды қамтиды.

4.6 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда өзіндік құны бойынша есепке алынады. Кейінгі есепке алу жинақталған өтелімді (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаған құрылыстан басқа) және қайта бағалау болған жағдайда, және танылған құнсызданудан болатын залалдарды шегергендегі әділ құны бойынша жүргізіледі.

Топ артық технологиялық мұнай анықтағанда, нәтижесінде алынған объект актив анықтамасын қанағаттандыратын анықтайды, және егер солай болса, пайда болған активті негізгі құрал ретінде таниды. Бастапқы тану кезінде негізгі құрал нөлдік құн бойынша бағаланады және әрбір есепті күнге қайта бағаланады.

Топ өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың қалдық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезең-кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есебін жүргізу саясатына сәйкес әр 3 жылда (жыл сайын қайта бағаланатын технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның теңгерімдік құнынан елеулі айырмашылығы болмағанына сенімділікті қамтамасыз ету үшін жүзеге асырылады.

Қайта бағалаудан құнның өсуі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі және меншік капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын қайта бағалау салдарынан болған және пайда немесе залал құрамында бұрын жасалған қайта бағалау салдарынан танылған мұндай активтерді қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіретін бөлікті қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оң қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда немесе залал құрамында танылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.6 Негізгі құралдар (жалғасы)

Активтің қайта бағаланған теңгерімдік құны негізінде есептелген өтелім мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген өтелім арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбеген пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау күніне жинақталған өтелім активтің жалпы теңгерімдік құнын бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін жете бағаланады. Актив шығарылған кезде нақты сатылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

Негізгі құралдардың құнына капиталдандыру белгісі орындалатын жабдықтар бөліктерін ауыстыру құны және ұзақ мерзімді құрылыс жобалары бойынша қарыз жөніндегі шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың маңызды құраушыларын ауыстыру қажет болған жағдайда, Топ осындай құраушыларды өздеріне сәйкес дербес пайдалы қолдану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды. Солай сияқты басты техникалық тексеріс кезіндегі шығыстардың тану критерийлері болса, жабдықтарды ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құны бойынша танылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге барлық шығын пайда немесе залал құрамында танылады.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу бойынша танылған резерв туралы толық ақпарат үшін елеулі есепке алу толғамдарын, бағалау мәндерін және жол берулерді қараңыз (5 ескертпе).

Өтелім активтерді пайдалы қолданудың бағалау мерзімі ішінде желілік әдіспен мынадай түрде есептеледі:

	Жылдар
Ғимараттар мен құрылыс	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар мен өзге де көлік активтері	5-30
Өзге де	2-10

Топтың Есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаған құрылыс және жер өтелімге жатпайды.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құрауыштарын тануды доғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және теңгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалға кіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және негізгі құралдардың өтелімі әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай келешекті негізде түзетіледі.

4.7 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу күніндегі әділ құны болып табылады.

Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған өтелімді және құнсызданудан болған жинақталған залалды шегергенде (олар болған ретте) бастапқы құны бойынша есептеледі. Топ ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, капиталдандырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін пайда мен залал құрамында көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің пайдалы қолдану мерзімі шектелген.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.7 Материалдық емес активтер (жалғасы)**

Пайдалы қолдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде өтеледі және егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Өтелім активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіс негізінде есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті-он жыл ішінде өтеледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін өтелімді есептеу кезеңі мен әдісі кем дегенде әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше өтелім кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активке арналған шығындар жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активтерді танудың тоқтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану тоқтатылған кездегі жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

4.8 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Топ активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағынын туындатушы бөлімше (бұдан әрі – «ААТБ») өтелетін құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (ААТБ) әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық.

Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз ақша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, өтелетін құн жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады. Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады. Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер (егер ондайлар орын алса) ескеріледі. Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады.

Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, акциялардың нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ құнсыздану сомасын Топтың жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын жан-жақты жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте бес жылға жасалады. Неғұрлым ұзақ кезеңдер үшін өсудің ұзақ мерзімді қарқыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжамды ақша ағындарына қатысты қолданылады.

Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан (қорлардың құнсыздануын қосқанда) болатын залалдар қайта бағалау өзге де жиынтық кіріс құрамында танылғанда бұрын қайта бағаланған негізгі құралдарды қоспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Бұл жағдайда құнсызданудан болған залалдар да бұрын жүргізілген қайта бағалау сомасы шегінде өзге жиынтық кіріс құрамында танылады.

Әрбір есепті күнге Топ гудвилді қоспағанда бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қысқарғандығының белгілері бар не жоқ екендігін анықтайды. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ААТБ-ның өтелетін құнын есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтелетін құнын анықтау үшін қолданылған жол берулерде өзгеріс болған жағдайда ғана бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ өтелімді шегеріп тастағанда теңгерімдік құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, теңгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, пайдалар мен залалдарда танылады. Құнды осындай қалпына келтіру құнның қайта бағалаудан болған өсуі ретінде ескеріледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.9 Қаржы активтері***Бастапқы тану және бағалау*

Қаржы активтері тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері; берілген қарыздар мен дебиторлық берешек; өтелгенге дейін ұсталып тұратын инвестиция; сату үшін қолда бар қаржы активтері, тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды құралдар ретінде жіктеледі. Топ өз қаржы активтерін олар бастапқы танылған кезде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта («стандартты жағдайлардағы» сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Топтың қаржы активтері ақша қаражатын, банк салымдары сауда және басқа да дебиторлық берешекті қамтиды.

Кейінгі бағалау

Қаржы активін одан кейін бағалау былайша оларды жіктеуге байланысты болады.

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек белгіленген немесе анықталған төлемдері бар туындамайтын қаржы активін білдіреді, белсенді нарықта олардың бағасы белгіленбейді. Алғашқы танылғаннан кейін мұндай қаржы активтері құнсыздануды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде өтелім жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық кірістердің құрамына енгізіледі.

Құнсызданумен байланысты залалдар қарыздар жағдайында жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындарының және дебиторлық берешек жағдайында жалпы және әкімшілік шығындар құрамында есептеледі.

Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар

Тіркелетін немесе анықталатын төлемдері және өтелу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері Топ оларды өтеу мерзіміне дейін нық ұстап тұруға ниетті және қабілетті болғанда өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиция ретінде жіктеледі. Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар алғаш бағалағаннан кейін құнсызданудан болған залалдарды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің өтелімі жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты залалдар жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамында танылады. Топтың 2015 және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын есепті кезеңдер ішінде өтеуге дейін ұсталып тұратын банк салымдары болған.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.9 Қаржы активтері (жалғасы)***Тануды доғару*

Қаржы активі (немесе қолданылу ретіне қарай – қаржы активінің бөлігі немесе осындай қаржы активтері тобының бөлігі) тануды доғарады (яғни Топтың қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептен шығарылады), егер:

- активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Топ өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай кідіртусіз үшінші тарапқа төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Топ активтен болатын барлық тәуекел мен табысты іс жүзінде берсе, не (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активті сол дәрежеде тануды жалғастырады.

Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген актив бойынша кепілдік нысанында болатын жалғасқан қатысу мына мәндердің ең азымен танылады: активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе төлеу Топтың талап етуі бойынша болуы мүмкін өтеудің ең жоғары сомасы.

4.10 Қаржы активтерінің құнсыздануы

Қаржылық активтердің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- Маңызды есеп жүргізу пайымдаулары, бағалау мәндері және болжаулар (*5-ескертпе*).
- Негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдер (*15-ескертпе*).
- Сауда дебиторлық берешек (*9-ескертпе*).
- Жеткізушілерге берілген алғытөлемдер (*11-ескертпе*).
- Өзге де ағымдағы активтер (*11-ескертпе*).

Әрбір есепті күнге Топ қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының уәжді белгілері болуын бағалайды. Егер активтің бастапқы танылғанынан кейін болған бір немесе одан көп оқиға («залалға әкелуші оқиғаның» басталуы) қаржы активі немесе қаржы активтері тобы бойынша күтілетін келешек ақша ағындарына сенімді бағаға икемді әсер көрсетсе, құнсыздану орын алады.

Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қиыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта ұйымдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Бұдан басқа, мұндай дәлелдерге қаржы құралдары бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынының бағалауға болатын төмендеуін көрсететін бақыланатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің өзгеруі немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартумен белгілі бір байланыста тұрған экономикалық жағдайлардың болуы жатады.

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтері

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Топ алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері бар екендігіне не жинақтай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді. Егер Топ жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері оның маңызына тәуелсіз жоқ екендігін анықтаса, ол бұл активті несие тәуекелінің осындай сипаттамасы бар қаржы активтері тобына қосады, ал сонан соң бұл активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.10 Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтері (жалғасы)

Анықталған құнсызданудан болатын залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен есепті келешек ақша ағындарының келтірілген құны (әлі шекпеген күтілетін келешек кредиттік залалдар есебінсіз) арасындағы айырмашылық ретінде бағаланады. Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен күтіліп отырған болашақ ақша ағынының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде (әлі шекпеген болашақ күтіліп отырған кредиттік залалдар ескерілмей) бағаланады. Есепті болашақ ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі.

Активтің теңгерімдік құны балаушы резерв шотын қолдану арқылы кемітіледі, ал залал пайда немесе залал құрамында танылады. Төмендетілген теңгерімдік құны бойынша пайыздық кірісті (жиынтық кіріс туралы есепте қаржы кірісі ретінде көрінетін) есептеу құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын шегеру үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделіп, жалғасады. Қарыздар және дебиторлық берешек егер оларды болашақта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық қол жетімді қамтамасыз ету іске асырылған не Топқа берілген болса, тиісті резервтермен бірге теңгерімнен шығарылады.

Егер келесі жыл ішінде құнсызданудан болған есепті залал сомасы құнсыздануды танығаннан кейін болған әлдебір оқиғадан ұлғайса не кемісе, құнсызданудан болған бұрын танылған залал сомасы бағалау резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды не кемиді. Егер қаржы құралы құнының бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жиынтық кіріс есебінде қаржы шығындарының және жалпы әрі әкімшілік шығыстардың кемуі ретінде танылады.

4.11 Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер тиісінше пайда немесе залал, несиелер және қарыз, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы тану кезінде жіктейді.

Барлық қаржылық міндеттеме бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар мен несиелер және кредиторлық берешек жағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиттік берешекті, кредиттер мен қарызды, қаржылық кепілдік шарттарын қамтуы мүмкін.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау олардың жіктелуіне байланысты:

Несиелер мен қарыздар

Бастапқы танудан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып, өтелімдік құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану доғарылғаннан кейін, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып өтелім есептелуіне қарай танылады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде шегерімдер мен сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық пен шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме өтелімі жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландыру бойынша шығындар құрамына қосылады.

Қаржы кепілдігі шарттары

Қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржы кепілдігі шарттары бастапқыда кепілдікті шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.11 Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)***Тануды доғару*

Қаржылық жағдай туралы есепте қаржылық міндеттемелерді тану егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, доғарылады.

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттеменен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды доғару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың теңгерімдік құнындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

4.12 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға жатады, ал қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте берілген таза сома қазіргі кезде заңды қорғаумен қамтамасыз етілген танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізіп, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

4.13 Қорлар

Қорлар сатып алу бастапқы құны бойынша және сатудың таза мүмкін құны екі өлшемнің ең азы бойынша бағаланады. Қорлардың бастапқы құны қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты кәдімгі қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Сатудың таза мүмкін құны өндірісті аяқтауға арналған есепті шығыстар мен өткізуге кеткен есепті шығындарын шегеріп тастап, кәдімгі қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

4.14 Ақша қаражаты және олардың баламалары

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте ақшалай қаражат және олардың баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, банктердегі ақша қаражаттарын, қысқа мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды қамтиды.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептің мақсаттары үшін ақшалай қаражат және олардың баламалары өтелмеген банкілік овердрафттарды шегеріп тастағанда, жоғарыдағы анықтамаға сай ақшалай қаражаттан және қысқа мерзімді банк салымдарынан тұрады.

4.15 Резервтер

Егер Топтың өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервтің бір бөлігінің немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастап, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

Топ активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындарға қатысты резервті таниды. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу шығындары бойынша резервтер есепті ақша ағынын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмсалатын күтілетін шығындардың дисконтталған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шотына қарайды және жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашақ шығындардағы немесе дисконттаудың қолданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив бағасына қосылады немесе алынады (5-ескертпе).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.16 Қызметкерлерге сыйақылар**

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шартқа сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы төлейді. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар ұсыну құны «болжанатын шартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады.

Актуралық пайда мен залал актуарлық болжамдардағы өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтарға байланысты өткен тәжірибенің әсерін де қамтиды. Өзге өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, өткен қызметтер құнын және кадрлық қысқартулар немесе жүзеге асырылған есеп айырысулар әсерін қамти отырып ағымдағы кезеңде танылады. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетақылық міндеттемелерді есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл шегерім мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау. Шегерім мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім өтелімі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Өзіне актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын қайта бағалау нәтижелері тиісті соманы тиісті кірістер мен шығыстар пайда болған кезеңдегі өзге де жиынтық табыс арқылы меншік капитал құрамына тиісті соманы жатқыза отырып, қаржы жағдайы туралы есепте тікелей танылады. Қайта бағалау нәтижелері кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктелмейді.

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Топ жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте «Өзіндік құн», «Әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығыстар» баптары құрамында (қызметтер бойынша жіктей отырып) белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелердің аталған өзгерістерін таниды:

- өзіне ағымдағы қызметтер құнын, өткен қызметтер құнын қамтитын қызметтер құны;
- таза пайыздық шығыстар немесе кірістер.

Біржолғы демалыс жәрдемақылардан басқа, қызметкерлерге сыйақылар қызметкерлерге басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіспен жүзеге асырылады.

Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

4.17 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Егер Топ экономикалық пайда алуды мүмкін деп бағаласа және егер пайда төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағалануы мүмкін болса, сол жағдайда пайда танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын өтем әділ бағасы бойынша бағаланады.

Топ пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Топ өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танитын, Топ агент ретінде қатысатын көліктік экспедициялау шарттарын қоспағанда барлық осындай шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тарап болғандықтан шартпен байланысты пайданы алады және тәуекелдерді қабылдайды) принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Тасымалдау бойынша қызметтер көрсету

Тасымалдау және ауыстырып құю қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судың нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.17 ТҮСІМДІ ЖӘНЕ БАСҚА ДА КІРІСТЕРДІ ТАҢУ (жалғасы)****Басқа да қызметтерді көрсету**

Басқа да қызметтерді көрсетуден алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

Пайыздық кіріс

Өтелімдік құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойына немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндеттемесінің таза теңгерімдік құнына дейінгі ұзақтығы кемдеу кезеңіне күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаражатының түсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтерден алынған кіріс Топтың төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады (дивидендтер бекітілген күнге).

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс «айда немесе төле» шартында мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

4.18 Салықтар*Ағымдағы табыс салығы*

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады.

Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы есепті күнге Топ өзінің қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын табыс алатын елдерде қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей меншік капиталда танылған баптарға жататын ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс пен залалда емес, меншік капитал құрамында танылады. Топ басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсінілуі мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтердің салық базасы мен міндеттемелер және олардың қаржылық есептілігі үшін теңгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есепті күнге есептеледі.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды қоспағанда танылады:

- мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемесі гудвилді, активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесті біріктіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға әсер етпейді;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.18 Салықтар (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын мерзімі кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады, уақыт айырмашылықтары оған қарсы пайдаланылуы мүмкін.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерінің теңгерімдік құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығы немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер есепті күнге жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтар баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей меншік капитал құрамында танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және кейінге қалдырылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңдық бекітілген құқығы бар болса және кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

Бизнесті біріктіру аясында сатып алынған, бірақ осы күнге жеке тану үшін өлшемді қанағаттандыра алмайтын салық пайдалары фактілер мен жағдаяттардың өзгерістері туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайда, кейін танылады. Түзету егер ол бизнесті сатып алудың бастапқы есебі аяқталғанға дейін жүзеге асырылған болса, гудвилдің азаюы (егер шамасы гудвил мөлшерінен аспаса) ретінде көрінеді, өзге жағдайларда ол пайда немесе залал құрамында танылады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Сатулар бойынша ҚҚС тауарларды жөнелту немесе қызметтер көрсету кезінде Қазақстан Республикасының бюджетіне төлеуге жатады. Сатып алулар бойынша ҚҚС жеткізушіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-мен есепке алуға жатады.

Түсім, шығыстар мен активтер активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған ҚҚС-ны салық органдары өтемейтін жағдайларды қоспағанда, ҚҚС сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда ҚҚС тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше есепті күнге есеп айырысу жүргізілмеген сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есепте таза негізде көрсетіледі.

Салық заңнамасының және Топ қызметінің ерекшелігіне қарай өтеуге жататын ҚҚС-ның белгілі бір бөлігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-ның мұндай бөлігі ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәніне бағаланады және бар ААТБ-ға бөлінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен бейнеленеді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.18 Салықтар (жалғасы)***Қосылған құн салығы (ҚҚС) (жалғасы)*

Салық органы өтейтін немесе оған төленетін ҚҚС-ның таза сомасы өтелетін ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ қаржы жағдайы туралы есепте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

4.19 Меншікті капитал*Жарғылық капитал*

Кәсіпорындарды біріктірген жағдайларды қоспағанда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші жақтарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

Дивидендтер

Топ акша қаражатын бөлу бекітілген және бұдан былай Топтың қарау мәні болмағанда бас ұйым акционерлеріне бөлуге қатысты міндеттемені және сенімсіз активтерді таниды. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншік капиталы құрамында танылады. Сенімсіз активтерді бөлуге қатысты міндеттеме бөлуге жататын активтердің әділ құны бойынша бағаланады, ал бұл активтердің әділ құнын қайта бағалау тікелей меншік капиталы құрамында танылады.

Сенімсіз активтерді бөлу кезінде міндеттеменің теңгерімдік құны мен бөлінген активтер теңгерімдік құны арасындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

Дивидендтер есепті күнге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе бекітілсе (жарияланса), олар туралы ақпарат есептілікте ашып жазылады.

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары

Қабылданған есеп жүргізу саясаты төменде келтірілген жаңа немесе қайта қаралған 2015 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген Стандарттарды қоспағанда, алдыңғы есепті жылы қолданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер*КЕХС (IAS) 19 «Белгіленген төлемдері бар зейнетақылық бағдарламалары: жұмыскерлердің жарналарына» түзетулер*

КЕХС (IAS) 19 белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік бағдарламаларды есепке алу кезінде ұйымның қызметкерлер немесе үшінші тараптар жарналарын есепке алуын талап етеді. Егер жарналар қызметтермен байланысты болса, олар теріс сыйақы ретінде қызметтер көрсету кезеңдеріне жатқызылады. Түзетулер егер жарналар сомасы жұмыс өтіліне тәуелсіз болса, жарналарды қызметтер көрсету кезеңдеріне жатқызу орнына ұйым мұндай жарналарды тиісті қызметтер көрсетілген кезеңдегі қызметтер құнының азаюы ретінде тануға құқылы екендігін түсіндіреді. Түзету 2014 жылғы 1 шілдеден немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді.

Түзету Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, өйткені Топ ұйымдарының бір де бірінің қызметкерлер немесе үшінші тұлғалар тарапынан жарналарымен белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік бағдарламалары жоқ.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде шығарылған, бірақ Топ шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару күніне әлі күшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер келтіріліп отыр. Тізімге Топ бұл стандарттарды олар күшіне енген күннен бастап қолдануға ниетті.

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары»

2014 жылғы шілдеде ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдарының» түпкілікті нұсқасын шығарды, ол қаржы құралдары жөніндегі жобаның барлық кезеңі нәтижелерін көрсетеді және ҚЕХС (IAS) 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалауды» әрі ҚЕХС (IFRS) 9-дың барлық нұсқасын ауыстырады. Стандарт жіктеуге және бағалауға, құнсыздануға және хеджирлеу есебін жүргізуге қатысты жаңа талаптар енгізеді. ҚЕХС (IFRS) 9 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Стандарт шолу түрінде қолданылады, бірақ салыстырмалы ақпарат ұсыну міндетті болып табылмайды. ҚЕХС (IFRS) 9-дың алдыңғы редакцияларын (2009 жылғы, 2010 жылғы және 2013 жылғы) мерзімінен бұрын қолдануға, егер бастапқы қолдану күні 2015 жылғы 1 ақпанға дейінгі кезеңге келсе, жол беріледі. ҚЕХС (IFRS) 9-ды қолдану Топтың қаржы активтерін жіктеуге және бағалауға әсер етеді, бірақ Топтың қаржы міндеттемелерін жіктеуге және бағалауға әсер етпейді.

ҚЕХС (IFRS) 14 «Кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттары»

ҚЕХС (IFRS) 14 міндетті емес стандарт, ол қызметі тарифтік реттеуге жататын ұйымдарға ҚЕХС-ты алғашқы қолданғаннан соң кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттары бойынша қалдықтарға қатысты өздері пайдаланған қолданыстағы есеп саясаты қағидаттарын пайдалануды жалғастыруға рұқсат береді. ҚЕХС (IFRS) 14 пайдаланатын ұйымдар кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттарын қаржылық жағдай туралы есепте жеке жолдармен, ал осындай қалдықтар бойынша қозғалысты пайда немесе залал туралы есепте және өзге де жиынтық табыста жеке жолдармен ұсынуға тиіс. Стандарт тарифтік реттеу сипаты және олармен байланысты тәуекелдер туралы, сондай-ақ осындай реттеудің ұйымның қаржылық есептілігіне әсері туралы ақпараттың ашылуын талап етеді. ҚЕХС (IFRS) 14 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Топ ҚЕХС бойынша есептілікті қазірдің өзінде дайындап отырғандықтан, бұл стандарт оның қаржылық есептілігіне қолданылмайды.

ҚЕХС (IFRS) 15 «Клиенттермен шарттар бойынша түсім»

ҚЕХС (IFRS) 15 2014 жылғы мамырда шығарылды және клиенттермен шарттар бойынша түсімге қатысты қолданылатын бес кезеңді қамтитын жаңа үлгіні көздейді. ҚЕХС (IFRS) 15-ке сай түсім өтемді көрсететін сома бойынша танылады, оған құқықты ұйым клиентке тауар беруге немесе қызметтер көрсетуге алмастырып алуды күтеді.

Түсім жөніндегі жаңа стандарт барлық ұйымға қатысты қолданылады және ҚЕХС-ға сай түсімді тануға қолданылатын қолданыстағы барлық талапты ауыстырады. Стандарт 2017 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты толық көлемде қайталай қолданылады не жаңартылған қайталай қолданумен пайдаланылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі кезде Топ ҚЕХС (IFRS) 15 әсерін бағалауда және жаңа стандартты күшіне ерудің тиісті күніне қолдануды жоспарлап отыр.

ҚЕХС (IFRS) 11 «Бірлескен қызмет» – «Бірлескен операциялардағы қатысу үлестерін сатып алуды есепке алу» (түзетулер)

ҚЕХС (IFRS) 11-ге түзетулер бірлескен операциялардың қатысушысы ҚЕХС (IFRS) 3-ке сай юизнесті біріктіруді ескеру үшін қызметі бизнесті білдіретін бірлескен операциялардағы қатысу үлестерін сатып алуды ескеруін талап етеді. Түзетулер, сондай-ақ, егер бірлескен бақылау сақталатын болса, осы бірлескен операциядағы қосымша қатысу үлестерін сатып алу кезінде бірлескен операциядағы бұрынғы бар қатысу үлестері қайта бағаланбайтындығын түсіндіреді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)**

ҚЕХС (IFRS) 11 «Бірлескен қызмет» – «Бірлескен операциялардағы қатысу үлестерін сатып алуды есепке алу» (түзетулер) (жалғасы)

Сонымен қатар ҚЕХС (IFRS) 11-ге қолдану саласынан шығару кіргізілді, осыған сай егер бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптар (есеп беретін ұйымды қоса алғанда) бір ғана соңғы бақылаушы тараптың жалпы бақылауында болса, бұл түзетулер қолданылмайды.

Түзетулер бірлескен операциядағы бастапқы қатысу үлестерін сатып алуға қатысты да, сол бірлескен операциядағы қосымша қатысу үлестерін сатып алуға қатысты да қолданылады және келешекті негізде 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады, бұл орайда мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

ҚЕХС (IAS) 16 және ҚЕХС (IAS) 38 «Өтелімнің жол берілетін әдістерін түсіндіру» (түзетулер)

ҚЕХС (IFRS) 16 және ҚЕХС (IFRS) 38 қағидаттары түсім экономикалық пайда құрылымын көрсететінін түсіндіреді, ол активті пайдалану аясында тұтынылатын экономикалық пайда нәтижесінде емес, бизнес қызметінен (актив оның бір бөлігі болады) туындайды. Түсімге негізделген әдіс нәтижесінде негізгі құралдарды өтелімі үшін пайдаланыла алмайды және сирек жағдайда материалдық емес активтер өтелімі үшін ғана пайдаланыла алады. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен басталатын жылдық кезеңдерге қатысты келешекті негізде қолданылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде, өйткені Топ өзінің айналымнан тыс активтерінің өтелімі үшін түсімге негізделген әдісті пайдаланған жоқ.

ХКЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2010-2012 жылдар кезеңі

Осы түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енді және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпеді және өзіне мына түзетулерді қамтиды:

ҚЕХС (IFRS) 2 «Акцияларға негізделген төлем» (түзету)

Бұл түзету қайталай қолданылады және нәтижелерге жетудің белгілі бір жағдайларымен және құқық беру жағдайлары болатын қызметтер көрсету кезеңінің жағдайларымен байланысты түрлі мәселелерді түсіндіреді:

- нәтижелерге қол жеткізу жағдайы қызметтер көрсету кезеңдері ережелерін қамтуы тиіс;
- мақсатты көрсеткішке контрагенттің қызметтер көрсету уақытында қол жеткізілуі тиіс;
- мақсатты көрсеткіш ұйымның немесе сол топтың құрамындағы басқа ұйымның қызметіне жатқызылуы тиіс;
- нәтижелерге қол жеткізу жағдайлары нарықтық жағдай болуы немесе ондай болмауы мүмкін;
- егер контрагент әлдебір себеппен құқық берілген кезең ішінде қызметтер көрсетуді доғарса, қызметтер көрсету кезеңнің шарттары орындалмайды.

ҚЕХС (IFRS) 3 «Бизнесті біріктіру» (түзету)

Түзету келешекте де қолданылады және бизнестің біріктірілуімен байланысты міндеттемелер (немесе активтер) ретінде жіктелген шартты өтеу туралы барлық келісім соңында ҚЕХС (IAS) 39 қолданылу саласына жататындығына немесе жатпайтындығына байланыссыз пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)*****ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2010-2012 жылдар кезеңі (жалғасы)******ҚЕХС (IFRS) 8 «Операциялық сегменттер» (түзетулер)***

Түзетулер қайталай қолданылады және мыналарды түсіндіреді:

- ұйым 12 ҚЕХС (IFRS) 8 тармағында біріктіру шамаларын қолдану кезінде басшылық пайдаланған пайымдау туралы ақпаратты, оның ішінде осындай түрде біріктірілген операциялық сегменттердің қысқаша сипаттамасын және біріктірілген экономикалық сегменттердің ұқсас экономикалық сипаттамалары болатындығы туралы қорытындыны қалыптастыру кезінде бағаланған экономикалық индикаторлар (мысалы, сатулар және жалпы маржа) туралы ақпаратты ашуға тиіс;
- сегменттер активтерін және жинақталған активтерді салыстыру туралы ақпарат салыстыру операциялық шешім қабылдайтын басшылыққа сегменттер міндеттемелері бойынша ашылатын ақпарат сияқты берілетін жағдайда ғана ашылады.

ҚЕХС (IAS) 16 «Негізгі құралдар» және ҚЕХС (IAS) 38 «Материалдық емес активтер» (түзетулер)

Түзетулер қайталай қолданылады және ҚЕХС (IAS) 16 және ҚЕХС (IAS) 38 аясында актив нарықтық құнына активтің жалпы баланстық құнын түзету арқылы бақыланатын деректер негізінде қайта бағалануы мүмкін екенін немесе баланстық құнына нарықтық құнын анықтау арқылы және пропорционалды түзетулер жалпы баланстық құн нарықтық құнына тең баланстық құны түпкілікті етуге болатынын түсіндіріледі. Топтың ағымдағы аралық кезеңдегі қайта бағалаудан түзету танылған жоқ.

ҚЕХС (IAS) 24 «Байланысқан тараптар туралы ақпаратты ашу» (түзету)

Түзетулер қайталай қолданылады және басқарушы компания (басты басқарушы қызметкердің қызметтерін көрсететін ұйым) байланысқан тарап болып табылады және оған байланысқан тараптар туралы ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қолданылады. Сонымен қатар басқарушы компанияның қызметтерін пайдаланатын ұйым басқару қызметтерін тұтынумен байланысты шеккен шығыстар туралы ақпаратты ашуға міндетті. Бұл түзету Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, себебі басқа ұйымдардан басқару қызметтерін алмайды.

ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2011-2013 жылдар кезеңі

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енді және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпеді және өзіне мына түзетулерді қамтиды:

ҚЕХС (IFRS) 3 «Бизнесі біріктіру» (түзету)

Түзету қайталай қолданылады және ҚЕХС (IFRS) 3 қолданылу саласынан мына ерекшеліктерді түсіндіреді:

- ҚЕХС (IFRS) 3 қолданылу саласына бірлескен кәсіпорындар туралы да, бірлескен кәсіпкерлік туралы да барлық келісім жатпайды;
- қолданылу саласынан осындай алып тастау бірлескен кәсіпкерлік туралы келісімнің өзінің қаржы есептілігінде есепке алуға қатысты ерекше қолданылады.

ҚЕХС (IFRS) 13 «Әділ құнды бағалау» (түзету)

Түзету қайталай қолданылады және ҚЕХС (IFRS) 13 портфеліне қатысты ерекшелік қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерге қатысты ғана емес, сондай-ақ соңында ҚЕХС (IFRS) 9 (немесе ҚЕХС (IAS) 39, егер қолданылатын болса) қолданылу саласына кіретін басқа да шарттарға қатысты қолданыла алады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)

*ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2011-2013 жылдар кезеңі (жалғасы)**ҚЕХС (IAS) 40 «Инвестициялық мүлік» (түзету)*

ҚЕХС (IAS) 40-та қосымша қызметтерді сипаттау мүлік иесіндегі бар инвестициялық жылжымайтын және жылжитын мүлікті (яғни негізгі құралдарды) шектейді. Түзету келешекте де қолданылады және операцияның мәнін (актив сатып алу немесе бизнесті біріктіру) анықтау үшін ҚЕХС (IAS) 40 емес ҚЕХС (IFRS) 3 қолданылатындығын түсіндіреді.

ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2012-2014 жылдар кезеңі

Осы түзетулер 2016 жылдың 1 қаңтарынан басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Өзіне мына түзетулерді қамтиды:

ХҚЕС (IFRS) 5 «Ұзақ мерзімді сатуға арналған деп жіктелген активтер мен тоқтатылған қызмет»

Активтерді (немесе шығаруға арналған топтарды) шығару әдетте меншіктеушілерге сату немесе тарату арқылы жүзеге асырылады. Түзету бір әдістен екінші әдіске көшу жаңа жоспар ретінде емес бастапқы жоспардың жалғасы ретінде қарастырылуы тиіс екенін түсіндіреді. Сонымен, (IFRS) 5 ХҚЕС-ты қолдану үзілмейді. Бұл түзету перспективті түрде қолданылатын болады.

*ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету»**(i) Қызмет (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты»*

Түзету өтемақы төлеуді қамтамасыз етуді қарастыратын қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттар қаржылық активте жалғаспалы түрде қатыса алатындығы туралы түсіндіреді. Ақпаратты ашып көрсету қажеттілігін анықтау үшін Топ (IFRS) ҚЕХС 7-те жалғаспалы түрде қатыса алатындығына сәйкес жәрдемақы және келісім сипатын бағалау керек.

Қандай қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттар жалғаспалы түрде қатыса алатындығын бағалау ретроспективті жүзеге асырылуы тиіс. Алайда, Топ бірінші рет енгізілген түзетулерді қолданған жылдық кезеңіне дейінгі кезеңдердегі ақпаратты ашып көрсету талап етілмейді.

(ii) 7 (IFRS) ХҚЕС-ке түзетулерді қысқартылған аралық қаржылық есептілігіне қолдану

Түзету өзара есепке алу ақпараттын ашуға қатысты талаптар, соңғы жылдық есептілігінде мұндай ақпарат елеулі жаңарту туралы ақпарат болған кездегі жағдайларды қоспағанда, қысқартылған аралық қаржылық есептілігінде қолданылмайтындығын түсіндіреді. Түзету ретроспективті түрде қолданылуы тиіс.

ХҚЕС (IAS) 19 «Қызметкерлерге берілетін сыйақылар»

Түзету жоғары сапалы корпоративтік облигациялар нарығының дамуы облигация шығарылған ел валютасына емес, облигациялар деноминацияланған валютасына бағаланатындығы туралы түсіндіреді. Нақты валютамен көрсетілген жоғары сапалы корпоративтік облигациялардың дамыған нарығы болмаған жағдайда, мемлекеттік облигациялар бойынша мөлшерлемені пайдалану керек. Бұл түзету перспективті қолданылуы тиіс.

ХҚЕС (IAS) 34 «Аралықтақ қаржылық есептілік»

Түзету аралық кезең ақпараты аралықтақ қаржылық есептілігінде немесе аралықтағы қаржылық есептілігінің басқа да тиісті сілтемелері бар жерде (мысалы, басшылық түсіндірмелерінде немесе тәуекелдерді бағалау есептілігінде) ашылуға тиіс деп түсіндіреді. Басқа да ақпарат осындай шарттармен және аралықтақ қаржылық есептілігі ретінде бір уақытта пайдаланушыларға қол жетімді болуы тиіс. Осы түзету ретроспективті түрде қолданылуы тиіс.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)*****ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2012-2014 жылдар кезеңі (жалғасы)******ҚЕХС түзетулер (IAS) 1 «Ақпарат ашудың саласындағы бастама»***

ҚЕХС (IAS) 1 «Қаржылық есептілігін ұсыну» түзетулері қолданыстағы ҚЕХС (IAS) 1 талаптарын айтарлықтай өзгертпейді, одан гөрі түсіндіреді.

Түзетулер келесіні түсіндіреді:

- ҚЕХС (IAS) 1-дағы материалдық талаптарын.
- Қаржылық жағдай туралы және жиынтық кіріс туралы есептерінің жеке элементтері тәптіштеулі болуы мүмкін.
- Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертулердің тәртібін таңдауға мүмкіндігі бар.
- Үлестік қатысу әдісі бойынша есептелетін тәуелді ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындардың өзге де жиынтық кіріс үлесі бір элементте біріктіріліп ұсынылуы тиіс және кейін пайда немесе залал есеп құрылымында жіктелетін немесе қайта жіктелмейтін элемент ретінде есепке алынады.

Сонымен қатар, түзетулер қаржылық жағдай және жиынтық кіріс туралы есепте қосымша аралық жиынтық сомаларын ұсынуда қолданылатын талаптарды түсіндіреді. Бұл түзетулердің қолдануы 2016 жылдың 1 қаңтарынан немесе сол күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Топтың тәуекелдерге бейімділігі туралы және белгісіздігі туралы өзге ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты (32-ескертпе);
- сезімталдықты талдау туралы ақпаратты ашу (32-ескертпелер).

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Топтың болжаулары мен бағалау мәндері шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашаққа қатысты болжаулар нарықтық өзгерістер мен Топ бақылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Топ негізгі құралдарды (технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағалауды 2013 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша жүргізді. Қайта бағалауды тәуелсіз кәсіби бағалаушы «ПрайсуотерхаусКуперс Такс энд Эдвайзори» ЖШС жүргізді.

Технологиялық мұнайдан басқа негізгі құралдардың әділ құнын анықтау үшін бастапқы деректер әділ құн сатысының 3-деңгейіне жатады (бақыланбайтын бастапқы деректер).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)**Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Негізгі құралдарды қайта бағалау (жалғасы)*

Бағалаудың пайдаланылған әдіснамасы негізінен алмастырудың өтелімді құнын бағалауға («шығынды әдіс») негізделді. Шығынды әдіс бағаланатын негізгі құралдардың белсенді нарығы болмаған ретте негізінен мамандандырылған активтерді бағалау үшін қолданылады.

Жүргізілген бағалау аясында негізгі құралдардың өтелімділігіне де тест жасалды. Бұл ретте өтелімді құн пайдаланылуына қарай құндылықты бағалау арқылы есептелді. Пайдаланылуына қарай құндылықты есептеу кезінде мынадай негізгі жол берушілік қолданылды.

- Дисконттау мөлшерлемесі – 12,7%.
- Аса маңызды актив қызметінің қалдық мерзімі – 13,6 жыл.
- Аса маңызды актив қызметінің қалдық мерзімі кезеңіне өсудің ұзақ мерзімді қарқыны – 5,16%.

Пайдаланылуына қарай құндылықты бағалау нәтижелері ұсынылатын қызметтерді іске асыру көлеміне, ұсынылатын қызметтерге тарифтер деңгейіне, күрделі және ағымдық шығындар мөлшеріне де сезімтал. Әрбір есепті күнге Топ өзінің негізгі құралдарының теңгерімдік құны мен есепті күнге әділ құн қолданылып анықталғанмен арадағы айырманың болуын бағалайды. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ басшылығы өзінің негізгі құралдарының әділ құнына қатысты өз бағалауын тағы да қайта қарады. Нәтижесінде басшылық 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдардың (технологиялық мұнайды қоспағанда) әділ құны 2013 жылғы 31 шілдедегі соңғы қайта бағалау күніне қарағанда айтарлықтай өзгерістер болмады деген тұжырымдамаға келді. Қорытындысында, Топтың негізгі құралдарының әділ құны олардың теңгерімдік құнына сәйкес келеді.

Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ бағасының ауытқуы айтарлықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, жыл сайын жүргізіледі. Технологиялық мұнай 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта бағаланды.

Технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатында 2-деңгейге жатады (ауыстырылмайтын бақыланатын бастапқы деректер).

Келесі пайымдауды Топ басшылығы технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтау кезінде назарға алды:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болады;
- технологиялық мұнай ТМРЖБҚҚ қойған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгелей түрде пайдаланыла да алмайды;
- ТМРЖБҚҚ және Үкімет елдегі жалпы баға индексіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мұқият қадағалап отырады (экспорт үшін тарифты қоспағанда), және тиісінше егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Топқа ҚМГ белгілеген қағида әсер етеді, және егер мұнайдың белгілі бір бөлігін сатуға шешім қабылданып, мұндай шешімді ТМРЖБҚҚ бекіткен жағдайда, ол тек ҚМГ тобының сауда бөлімшесіне ғана ішкі баға бойынша сатылуы мүмкін;
- және егер Топқа құбырдың жаңа бөліктерін толтыру үшін қосымша мұнай сатып алу қажет болса, ол оны осындай ішкі бағамен ҚМГ тобының кәсіпорнынан сатып алар еді.

Осы факторлардың бәрін назарға алып, басшылық әділ құнын көрсету үшін құбырдағы технологиялық мұнайға мейлінше сай келетін, 2015 жылғы 31 желтоқсанға нарықтың хабардар қатысушысы анықтаған баға бір тонна үшін 84,71 АҚШ доллары (бір тонна үшін 28.802 теңге) болар еді (2014 жылғы 31 желтоқсанға: бір тонна үшін 164,52 АҚШ доллары (бір тонна үшін 30.000 теңге)). Мұнай құнының өзгеруіне әсері 2.759.330 мың теңгені құрады, сондай-ақ 2.921.212 мың теңге мөлшерінде мұнай қалдықтарын қосымша бағалау танылды (13-ескертілме).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Технологиялық мұнайды қайта бағалау (жалғасы)

2015 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.397.778 тоннаны құрады (2014 жылғы 31 желтоқсан: 2.307.952 тонна). 2015 жылғы 31 желтоқсанға түгендеу нәтижелері бойынша 101.424 тонна (2014 жылғы 31 желтоқсан: 119.041 тонна) артық мұнай анықталды және кезең ішінде 11.598 тонна мұнай есептен шығарылды.

Негізгі құралдардың құнсыздануы

Егер активтің немесе ААТБ теңгерімдік құны шығару шығындарын шегергендегі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық өлшемдерінің ең көбі болып табылатын өтелетін құннан асатын болса, құнсыздану орын алады. Шығаруға шығындарды шегергендегі әділ құн есебі ұқсас активтерді тәуелсіз тараптар арасында сату операциялары міндетті күші бар ақпаратқа немесе активтің шығуынан болған қосымша шығындарды шегергендегі бақыланатын нарықтық бағаларға негізделген. Пайдаланудан болған құндылықты есептеу дисконтталған ақша ағындары моделіне негізделген. Ақша ағындары бюджет негізінде келесі бес жылға анықталады және Топтың ол қызметті жүргізу бойынша міндеттемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызметті және келешекте ААТБ құнсыздану мәніне тексерілетін активтердің нәтижелерін жақсартатын елеулі инвестицияларды қамтымайды. Өтелетін сома ақшалай қаражаттың дисконтталған ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақшалай қаражаттың күтілетін түсімдеріне және экстрополяциялау мақсатында пайдаланылған өсу қарқынына анағұрлым сезімтал.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімі

Топ негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы қызмет мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер күтілетіні бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер ҚЕХС (LAS) 8 «Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктерге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Топта пайдалану аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және бұдан әрі қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу жөнінде іс-шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемелері бар. Бұл Топтың құбырлары бойынша мұнай тасымалдайтын жер пайдаланушылардың мұнай қорлары толығымен таусылған жағдайда мүмкін.

Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемеге резерв Топ есептеген Қазақстан Республикасында қолданылатын техникалық ережелер мен нормаларға сәйкес бөлшектеу және жерді қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізу құнының негізінде бағаланады (құбырды бөлшектеу бойынша шығындар сомасын 1 км үшін 3.524 мың теңгені (2014: 3.581 мың теңге) құрайды.

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу жөніндегі міндеттемелер құрамында қалдықтар орналастырылатын полигондарды жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес 2013 жылы құрылған, оған сай қалдықтарды орналастыру полигонының меншік иелеріне полигон жабылғаннан кейін жерлерді қайта өңдеу және қоршаған ортаға әсерді бақылау үшін жою қоры құрылады.

Резервтер сомасы міндеттемені орындаудың күтілетін мерзіміне құнсызданудың болжалды мөлшерлемесі және төменде берілген есепті кезеңнің аяғына дисконт мөлшерлемесі қолданылып есепті кезең аяғына белгіленді.

	2015 жыл	2014 жыл
31 желтоқсанға дисконттау мөлшерлемесі	6,73%	6,2%
31 желтоқсанға инфляцияның мөлшерлемесі	6,0%	6,0%
Міндеттемені орындаудың мерзімі	10 жыл	14 жыл

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)

Дисконтталу мөлшерлемесін есептеу Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары бойынша тәуекелдерсіз мөлшерлемелерге негізделеді.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге арналған резервтің теңгерімдік құны 21.999.701 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 20.631.009 мың теңге) (17-ескерту).

Залалды жою бойынша шығындар бағалары табиғат қорғау талаптарында және заңнама түсіндіруінше әлеуетті өзгерістерге ұшырайды. Бұдан басқа осындай шығындардың бағаларындағы айқынсыздықтар баламаларда, жою, бұзылған топырақты қалпына келтіру әдістемелерінде, дисконт, құнсыздану мөлшерлемесі және осы міндеттеме күшіне енетін мерзім деңгейлерінің әлеуетті өзгерістерін қамтиды.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	Төмендеуі	Өсуі
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5%	+0,5%
	1.061.763	(1.008.300)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5%	+0,5%
	(1.019.728)	1.064.091

Күмәнді борыштар бойынша резервтер

Топ күмәнді борыштар, жеткізушілерге берген алғытөлемдер және басқа да активтер бойынша резервтер жасайды. Күмәнді шоттарды бағалау кезінде тапсырысшының қызметінің бұрынғы және күтіліп отырған нәтижелері назарға алынады.

Экономикадағы, саладағы немесе тапсырысшының нақты сипаттарындағы өзгерістер, шоғырландырылған қаржы есептілігінде ескерілген күмәнді шоттарға резерв бойынша түзетулерді талап етуі мүмкін. 2014 және 2015 жылғы 31 желтоқсанда күмәнді шоттар бойынша резервтер 814.095 мың теңге, және тиісінше 756.335 мың теңге сомаға құрылды (9, 11 және 15-ескертулер).

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын, салық заңнамасындағы өзгерістерді, сондай-ақ салық салынатын келешек табыс сомаларын және оларды алу мерзімдерін түсінуге қатысты айқынсыздық бар. Топтың халықаралық операцияларының маңызды әртүрлілігін, сондай-ақ шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипатын және күрделілігін есеп ала, нақты нәтижелер мен қабылданған болжалдар арасында пайда болатын айырма немесе осындай болжалдардың келешек өзгерістері есептілікте көрсетілген шығындар сомасын немесе пайдаға салынатын салық бойынша табыстар сомасын түзетуге әкеліп соғады. Негізделген болжалдар негізінде Топ өз қызметін жүзеге асыратын елдің салық органдары жүргізетін салық аудитінің мүмкін салдарларына резервтер жасайды. Осындай резервтердің өлшемі әртүрлі факторларға байланысты, мысалы алдыңғы аудиттердің нәтижелеріне және салық төлеуші-компания мен тиісті салық органының салық заңнамасын түрлі түсінуіне байланысты. Түсініктердегі осындай айырмалар Топ компаниясы тіркелген елде басым жағдайларға байланысты мәселелердің көп болуынан пайда болуы мүмкін.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері шегерілетін уақытша айырмашылықтар, пайдаланылмаған салық залалдары және салық жеңілдіктері бойынша оған қарағанда салық залалдары есептелуі мүмкін салық салынатын пайда алу мүмкін болатын мөлшерде танылады. Болашақ салық салынатын пайданы алудың ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде шоғырландырылған қаржылық есептілігінде тануға болатын мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет. 2015 жылғы 31 желтоқсанда мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылған активтер сомасы 8.336.684 мың теңге болды (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 7.686.911 мың теңге) (28-ескерту). 2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтері болған жоқ.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды. Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және еңбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжам әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Қазақстанда топтық бағалы қағаздар белсенді нарығының болмауына байланысты шегерудің тиісті мөлшерлемесін анықтау кезінде Топ басшылығы еңбек қызметінің аяқталуы бойынша сыйақылардың қолданылуының күтіліп отырған мерзіміне сәйкес келетін өтеудің экстраполирленген мерзімдері бар мемлекеттік бағалы қағаздардың пайыздық мөлшерлемесін (МЕУКАМ) ескереді. Тиісті бағалы қағаздар сапасы одан әрі ұдайы талданып отырады.

Өлім-жітім деңгейі ашық қол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ жалақы мөлшерінің көбеюі және зейнетақы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырған болашақ құнсыздану қарқынына негізделеді.

2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарийлік болжамдар мынадай түрде берілген:

Пайызбен	2015 жыл	2014 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	6,55%	7,3%
Инфляция мөлшерлемесі	6,0%	6,04%
Ұзақ мерзімді жылдық төлемдердің болашақта ұлғаюы	6,0%	6,04%
Болашақта жалақының өсуі	6,0%	6,04%
Өлім-жітім пайызы	12,0%	12,0%

2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсанға еңбек қызметінің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеменің орташа ұзақтығы 16 жылды құрады.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	Төмендеуі	Өсуі
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% 1.341.318	+0,5% (719.875)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5% (723.585)	+0,5% 1.337.029
Болашақта жалақының өсуі	-0,5% (723.585)	+0,5% 1.337.029
Өмірдің ұзақтығы	-1 жыл (341.930)	+1 жыл 344.034

6. АКЦИЯНЫҢ ТЕҢГЕРІМДІК ҚҰНЫ ЖӘНЕ АКЦИЯҒА ПАЙДА

Акцияға пайда

Акцияға базалық пайда сомалары Топтың бас компаниясы жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайданы кезең ішіндегі айналымдағы жай акциялардың өлшенген орташа санына бөлу жолымен есептелген. Компания Топтың бас компаниясы ретінде айырбасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан бір акцияның базалық пайдасы акцияға таратылған пайдаға тең.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

6. АКЦИЯНЫҢ ТЕҢГЕРІМДІК ҚҰНЫ ЖӘНЕ АКЦИЯҒА ПАЙДА (жалғасы)

Акцияға пайда (жалғасы)

Төменде акцияға базалық пайда есептеуде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы ақпарат келтірілген.

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Топтың бас компаниясының жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайда	44.712.936	46.430.565
Акцияға базалық пайданы есептеуге арналған кезеңдегі жай акциялардың өлшенген орташа саны	384.635.599	384.635.599
Топтың бас компаниясы ретінде Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті кезеңдегі пайдаға қатысты акцияға базалық пайда (теңгемен)	116	121

Жай акциялардың теңгерімдік құны

Төменде Топтың бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның теңгерімдік құны көрсетілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	619.262.524	585.407.217
Минус: Материалдық емес активтер (14-ескертпе)	(7.399.731)	(5.479.443)
Минус: Міндеттемелер жиыны	(146.331.014)	(127.762.896)
Жай акциялардың теңгерімдік құнын есептеуге арналған таза активтер	465.531.779	452.164.878
Жай акциялар саны	384.635.599	384.635.599
Бір жай акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	1.210	1.176

7. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттар және олардың баламалары келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген мерзімді салымдар	33.783.170	19.451.877
Банктердегі теңгемен көрсетілген мерзімді салымдар	10.126.290	19.311.501
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	6.058.205	2.421.688
Банктердегі ларимен көрсетілген ағымдағы шоттар	199.608	316.560
Банктердегі еуромен көрсетілген ағымдағы шоттар	150.385	187.273
Банктердегі теңгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	86.613	471.928
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	780	347
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	12.871	11.724
Жолдағы ақша	27	—
Кассадағы қолма-қол ақша	2.339	1.822
Жиыны	50.420.288	42.174.720

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша казакстандық банктерде теңгемен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың басым бөлігінің сыйақы мөлшері жылдық 0,47%-дан бастап 32%-ға дейін пайыздар бойынша есептелді (2014 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,49%-дан 17%-ға дейін). АҚШ долларымен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйақы мөлшері жылдық 0,25%-дан бастап 3%-ға дейін пайыздар бойынша есептелді (2014 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,3%-дан 1,77%-ға дейін).

Теңгеге қатысты АҚШ долларының айырбас бағамының өзгеру нәтижесінде (4.2-ескертпе), есепті кезеңде Компания, негізінен, екінші деңгейдегі банктердегі шетел валютасындағы (АҚШ долларында) ағымдағы шоттарда, 3 айға дейінгі мерзімді салымдарда, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді салымдарда орналасқан ақша қаражаттарына байланысты бағамдық айырмадан болған кіріс таныды. 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін бағамдық айырмадан болған кірістің таза құны 25.544.225 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін – 1.055.964 мың теңге).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

8. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банк салымдары келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Пайыссыз қарыздар (30-ескертпе)	18.735.079	–
Қысқа мерзімді банк салымдары	12.322.761	31.984.737
Ұзақ мерзімді банк салымдары	4.487.436	3.729.880
Салымдар бойынша есептелген пайыздар	124.076	127.505
Жиыны	35.669.352	35.842.122

2015 жылғы 31 желтоқсанда банк салымдары келесі түрде көрсетілді:

- қазақстандықбанк салымдөтеу мерзімі 2015 жылғы наурызда және мамырда аяқталатын, пайыздық мөлшерлемесі жылдық 1,4%-тен 2%-ке дейін 3-12 айға қысқа мерзімді АҚШ долларында орналасқан банк салымдары (2014 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық 0,6%-тен 3,5%-ке дейін);
- Компания жұмысшыларын тұрғын үймен қамтамасыз ету аясында жеңілдетілген несиеге мөлшерлемен орналастырылған, сәйкесінше 2029 жылға және 2025 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-тен 3,5%-ке дейін пайыздық мөлшерлемен пайдаланылуы шектелген ұзақ мерзімді салымдар (2014 жылғы 31 желтоқсанға: сәйкесінше 2029 жылға және 2024 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-тен 3,5%-ке дейін пайыздық мөлшерлемен).

9. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (30-ескертпе)	1.420.739	1.941.312
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	982.238	2.139.755
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	2.544.880	2.273.771
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі (30-ескертпе)	36.122	102.156
	4.983.979	6.456.994
Минус: күмәнді берешектер бойынша резерв	(759.853)	(653.120)
Жиыны	4.224.126	5.803.874

Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек негізінен «айда немесе төле» ережелерінде мұнай тасымалдау жөнінде қызметтер көрсетуге арналған шарттарға сай мұнайдың жеткізілмеген көлемдері бойынша айыппұл мен өсімпұлдарды құрайды.

Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша күмәнді берешектер бойынша резервтегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
1 қаңтарға	653.120	633.072
Бір жылға есептеу (23-ескертпе)	107.934	19.374
Берешекті есептен шығарудағы қолдану	(11.385)	–
Валюталарды қайта есептеу	10.184	674
31 желтоқсанға	759.853	653.120

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек мына валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	2.676.647	5.131.578
АҚШ долларымен	1.273.385	534.468
Ресей рублімен	1.160	1.248
Өзге де валютада	272.934	136.580
Жиыны	4.224.126	5.803.874

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

9. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)

31 желтоқсандағы жағдай бойынша туындау мерзімдері бойынша қысқа мерзімді сауда дебиторлық берешегін талдау келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жиыны	Мерзімі өткізілмеген, әрі құнсызданбаған	Мерзімі өткізілген, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	30-60 күн	60-90 күн	90-120 күн	>120 күн
2015	4.224.126	2.843.181	1.163.079	64.333	31.472	25.652	96.409
2014	5.803.874	5.094.199	528.360	74.369	50.919	36.698	19.329

10. ҚОРЛАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Босалқы бөлшектер	1.531.217	1.461.052
Отын	823.855	763.929
Құрылыс материалдары	185.387	nces (с
Тауарлар	140.887	93.138
Арнайы киім	98.406	78.892
Химиялық реагенттер	90.812	35.575
Өзге де	766.685	488.241
	3.637.249	3.078.411
Минус: ескірген және өтемсіз тауарлы-материалдық қорлар бойынша резерв	(37.552)	(33.853)
Жиыны	3.599.697	3.044.558

Ескірген және өтемсіз тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2015 жыл	2014 жыл
1 қаңтарға	33.853	48.213
Бір жылға резервті есептеу/(қайтару) (23-ескертпе)	6.644	(5.342)
Тауарлы-материалдық қорларды есептен шығарудағы қолдану	(12.058)	(11.554)
Валюталарды қайта есептеу	9.113	2.536
31 желтоқсанға	37.552	33.853

11. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Өтелуге жататын ҚҚС	8.359.409	6.016.776
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	5.767.898	3.245.840
Байланысты тараптарға алғытөлемдер (30-ескертпе)	1.841.099	447.876
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	1.221.957	665.132
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	279.659	179.293
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	49.092	42.498
Қызметкерлердің берешегі	39.460	43.707
Үшінші тараптардан болашақ кезеңдер шығыстары	30.426	26.028
Өзге де	175.579	24.802
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(984)	(3.689)
Жиыны	17.763.595	10.688.263

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

11. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР (жалғасы)

Өзге де қысқа мерзімді активтер бойынша резервтің қозғалысы бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
1 қаңтарға	3.689	4.598
Резервті бір жылға қайтару (23-өскөртпе)	(81)	(909)
Өзге де қысқа активтерді есептен шығарудағы қолдану	(2.624)	-
31 желтоқсанға	984	3.689

12. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы инвестициялар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	ҚҚҚ	МұнайТас	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға	36.982.132	12.861.202	49.843.334
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы пайдадағы немесе (залалдағы) үлес	(44.571.259)	2.736.090	(41.835.169)
Танылмаған шығындар	7.161.028	-	7.161.028
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы өзге де жиынтық кірістегі үлес	428.099	55.734	483.833
Дивиденттер	-	(1.735.020)	(1.735.020)
2015 жылғы 31 желтоқсанға	-	13.918.006	13.918.006

Төмендегі кестелерде бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындар туралы жалпыланған Топтың барабар үлесін қоса қаржы ақпараты берілген:

Мың теңгемен	ҚҚҚ		МұнайТас	
	2015 жылғы 31 желтоқсан 50%	2014 жылғы 31 желтоқсан 50%	2015 жылғы 31 желтоқсан 50%	2014 жылғы 31 желтоқсан 100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	12.346.915	24.693.830	10.238.917	20.477.834
Ұзақ мерзімді активтер	118.246.077	236.492.154	126.117.022	252.234.044
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(32.875.443)	(65.750.886)	(18.218.653)	(36.437.306)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(104.878.577)	(209.757.154)	(81.155.154)	(162.310.308)
Таза активтер	(7.161.028)	(14.322.056)	36.982.132	73.964.264
Танылмаған шығындар	7.161.028	14.322.056	-	-
Инвестицияның баланстық құны	-	-	36.982.132	73.964.264

Қосымша:

ақша қаражаттары және олардың баламалары	8.987.307	17.974.614	5.463.275	10.926.550
қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	(28.224.964)	(56.449.928)	(14.414.211)	(28.828.421)
ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(103.096.811)	(206.193.622)	(69.906.297)	(139.812.594)

Мың теңгемен	МұнайТас		МұнайТас	
	2015 жылғы 31 желтоқсан 51%	2014 жылғы 31 желтоқсан 100%	2015 жылғы 31 желтоқсан 51%	2014 жылғы 31 желтоқсан 100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	4.414.281	8.655.453	2.748.039	5.388.312
Ұзақ мерзімді активтер	12.985.200	13.841.592	13.841.592	27.140.376
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(639.821)	(1.254.551)	(675.831)	(1.325.158)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(2.841.654)	(5.571.871)	(3.052.598)	(5.985.486)
Таза активтер	13.918.006	27.290.208	12.861.202	25.218.044

Қосымша:

ақша қаражаттары және олардың баламалары	527.106	1.033.542	1.742.127	3.415.936
қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	-	-	-	-
ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	-	-	-	-

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

12. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Мың теңгемен	ҚҚҚ			
	2015 жылғы 31 желтоқсан		2014 жылғы 31 желтоқсан	
	50%	100%	50%	100%
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Түсім	25.567.304	51.134.608	24.084.242	48.168.484
Сүрелі қызметтен жылдағы залал	(44.571.259)	(89.142.518)	(6.990.738)	(13.981.476)
Танылмаған залал	7.161.028	14.322.056	–	–
Тоқтатылған қызметтен салықтан кейінгі жылдағы кіріс/(залал)	–	–	–	–
Өзге де жиынтық кіріс	428.099	856.198	3.093.940	6.187.880
Жиынтық залал жиыны	(36.982.132)	(73.964.264)	(3.896.798)	(7.793.596)
Дивиденттер	–	–	–	–
Қосымша:				
Тозу және өтелім	(7.228.928)	(14.457.856)	(7.231.507)	(14.463.014)
Пайыздық кірістер	90.888	181.776	149.964	299.928
Пайыздық шығыстар	(4.065.698)	(8.131.396)	(4.008.080)	(8.016.160)
Табыс салығы бойынша үнемділік	8.989.252	17.978.504	2.115.631	4.231.262

ҚҚҚ-нда АҚШ долларымен берілген қаржы міндеттемелерді (қарыздарды) қайта санау нәтижесінде бағамдық айырмашылықтан залал пайда болды. ҚҚҚ-ның қарызға жататын бағамдық айырмашылықтан болған таза залалы 2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдарға тиісінше 122.093.675 мың теңгені және 30.738.941 мың теңгені құрады.

Мың теңгемен	МұнайТас			
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін			
	2015 жыл		2014 жыл	
	51%	100%	51%	100%
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Түсім	4.427.224	8.680.832	3.499.277	6.861.645
Сүрелі қызметтен жылдағы кіріс	2.736.090	5.364.883	735.688	1.442.525
Тоқтатылған қызметтен салықтан кейінгі жылдағы кіріс/(залал)	–	–	–	–
Өзге де жиынтық кіріс	55.734	109.282	88.037	172.621
Жиынтық кіріс жиыны	2.791.824	5.474.165	823.725	1.615.146
Дивиденттер	(1.735.020)	(3.402.000)	(637.620)	(1.250.235)
Қосымша:				
Тозу және өтелім	(1.047.729)	(2.054.371)	(1.069.661)	(2.097.375)
Пайыздық кірістер	81.365	159.539	13.164	25.812
Пайыздық шығыстар	(39.786)	(78.012)	(37.891)	(74.296)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(690.379)	(1.353.684)	(186.415)	(365.520)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Технологи- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	12.483.895	147.474.455	9.979.926	78.466.503	114.120.834	69.568.777	14.949.767	28.895.431	475.939.588
Валютаны қайта есептеудің әсері	7.391.985	—	3.131.381	13.054.705	10.623.628	—	445.984	719.849	35.367.532
Түсімдер	26	3.131	1.938.243	52.332	1.503.954	—	1.010.513	73.923.923	78.432.122
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша резертен түсімдер (17-ескертпе)	—	1.674.849	—	—	—	—	—	—	1.674.849
Шығарылу	(13.414)	(1.592.467)	(247.868)	(187.081)	(685.777)	(140.123)	(480.674)	(396.125)	(3.743.529)
Бағаның кемуі (активті қайта бағалаудан болған резерв)	—	—	—	—	—	(2.759.330)	—	—	(2.759.330)
Артылғандарды қайта бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	—	—	—	—	—	2.921.212	—	—	2.921.212
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	(2.443)	—	—	(27.573)	—	—	—	—	(30.016)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған Материалдық емес активтерге ауыстырылған (14-ескертпе)	46.497	30.335.502	159.867	6.190.525	11.712.551	—	301.071	(48.746.013)	—
Аударымдар мен ауыстырулар	—	—	—	—	—	—	—	(448.716)	(448.716)
Аударымдар мен ауыстырулар	—	3.329.020	75.651	(186.312)	(2.472.105)	—	159.814	(906.068)	—
2015 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	19.906.546	181.224.490	15.037.200	97.363.099	134.803.085	69.590.536	16.386.475	53.042.281	587.353.712
2014 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	—	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)
Валютаны қайта есептеудің әсері	—	—	(1.293.722)	(7.712.232)	(5.768.319)	—	(329.841)	—	(15.104.114)
Тозу	—	(10.245.282)	(1.310.496)	(5.894.933)	(12.206.511)	—	(3.059.098)	—	(32.716.320)
Шығарылу	—	194.239	232.187	153.001	630.477	70.058	464.020	155.238	1.899.220
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	—	(697.404)	—	(74.850)	(60.242)	(195.867)	(346)	(27.094)	(1.055.803)
Құнсыздану (кірістер мен шығындар есебінен)	—	(951.986)	—	(68.763)	(100.868)	(73.731)	(5.095)	(130.439)	(1.330.882)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	—	—	—	8.042	—	—	—	—	8.042
Аударымдар мен ауыстырулар	—	(16.469)	—	4.472	25.593	—	(13.596)	—	—
2015 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	—	(26.043.932)	(5.464.300)	(30.151.504)	(38.724.779)	(529.745)	(7.602.703)	(331.819)	(108.848.782)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Технологи- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2013 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	11.087.844	97.334.066	8.110.780	71.906.718	88.628.416	89.518.453	12.477.480	36.960.887	416.024.644
Валютаны қайта есептеудің әсері	1.345.656	–	465.090	2.497.950	1.685.013	–	88.936	173.796	6.256.441
Түсімдер	926	–	1.678.498	10.586	1.090.951	–	709.409	70.632.440	74.122.810
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша резертен түсімдер (17-ескертпе)	–	962.826	–	–	–	–	–	–	962.826
Шығарылу	(8.993)	(158.670)	(80.129)	(319.319)	(273.547)	(212.857)	(234.975)	(38.024)	(1.326.514)
Бағаның көмуі (активті қайта бағалаудан болған резерв)	–	–	–	–	–	(19.585.387)	–	–	(19.585.387)
Бағаның көмуі (шығындар есебінен)	–	–	–	–	–	(151.432)	–	–	(151.432)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	–	–	(2.270)	–	–	–	–	(834)	(3.104)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған Материалдық емес активтерге ауыстырылған (14-ескертпе)	58.462	49.332.447	187.871	4.362.712	22.800.396	–	1.730.371	(78.472.259)	–
Аударымдар мен ауыстырулар	–	3.786	(379.914)	7.856	189.728	–	178.544	–	–
2014 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	12.483.895	147.474.455	9.979.926	78.466.503	114.120.834	69.568.777	14.949.765	28.895.431	475.939.586
2013 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	–	(4.240.358)	(638.843)	(3.320.737)	(4.794.768)	(330.205)	(1.321.562)	(269.270)	(14.915.743)
Валютаны қайта есептеудің әсері	–	–	(38.825)	(240.396)	(182.465)	–	(22.228)	–	(483.914)
Тозу	–	(10.084.580)	(1.430.022)	(6.521.652)	(11.779.338)	–	(3.358.531)	–	(33.174.123)
Шығарылу	–	107.510	71.461	222.954	229.322	146.540	221.834	2.484	1.002.105
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	–	(44.865)	(137.260)	(2.936.314)	(1.783.089)	(101.186)	(3.583)	(3.962)	(5.010.259)
Құнсыздану (шығындар есебінен)	–	(64.898)	(936.626)	(3.770.058)	(2.918.653)	(45.354)	(173.635)	(58.776)	(7.968.000)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	–	–	1.009	–	–	–	–	–	1.009
Аударымдар мен ауыстырулар	–	161	16.837	(38)	(15.918)	–	(1.042)	–	–
2014 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	–	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Технологи- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	19.906.546	181.224.490	15.037.200	97.363.099	134.803.085	69.590.536	16.386.475	53.042.281	587.353.712
Жинақталған өтелім және құнсыздану	–	(26.043.932)	(5.464.300)	(30.151.504)	(38.724.779)	(529.745)	(7.602.703)	(331.819)	(108.848.782)
Қалдық құн	19.906.546	155.180.558	9.572.900	67.211.595	96.078.306	69.060.791	8.783.772	52.710.462	478.504.930
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	12.483.895	147.474.455	9.979.926	78.466.503	114.120.834	69.568.777	14.949.765	28.895.431	475.939.586
Жинақталған өтелім және құнсыздану	–	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)
Қалдық құн	12.483.895	133.147.425	6.887.657	61.900.262	92.875.925	69.238.572	10.291.018	28.565.907	415.390.661

Егер жинақталған тозуды және жинақталған құнсыздануды шегергенде, активтер бастапқы баға бойынша ескерілсе шоғырландырылған қаржы есепке қосылған негізгі құралдар әр қайта бағаланған санатының теңгерімдік құны төмендегідей көрсетіледі:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машина- лар және жабдық	Технологи- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға	16.615.655	118.066.342	9.268.162	44.720.310	83.458.723	1.165.495	6.453.723	52.942.744	332.691.154
2014 жылғы 31 желтоқсанға	9.328.530	97.829.484	7.155.556	37.154.711	72.623.710	1.168.388	7.462.862	27.019.861	259.743.102

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- «Қаражанбас-Ақтау» участкесінде «Қаламқас-Қаражанбас-Ақтау» бас мұнай құбырын қайта құру, «ТОН-2» бас мұнай құбырының және басқа да мұнай құбырларының бөліктерін ауыстырумен қоса күрделі жөндеу;
- өрт сөндіру жүйесін және объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру, қараусыз автоматтандырылған байланыс орталықтарының құрылысы, «Өзен-Атырау-Самара» мұнай құбырының 1.235 км – дегі қабылдау нүктелерінің құрылысы, битум зауытына мұнай саны мен сапасын өлшеу жобасын іске асыру және басқасы.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- өрт сөндіру жүйесін қайта құру, объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру және басқалары.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толығымен өтелінген, бірақ әлі де пайдаланыстағы негізгі құралдардың бастапқы құны мен тиісті жинақталған өтелімі 4.822.436 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 3.208.581 мың теңге).

2015 жыл үшін аяқталмаған құрылыс құнына кіргізілген тозу сомасы 17.419 мың теңгені құрады (2014 жыл үшін: 13.675 мың теңге).

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар құрамындағы құбыр және резервуар ішіндегі мұнай көлемі 2.398 мың тоннаны құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 2.308 мың тонна).

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс 1.012.567 мың теңге көлемінде (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 2.957.610 мың теңге) құрылыс жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы бөлшектерді қамтиды. Мұндай төмендеу негізінен 2015 жылы «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасы аясында өндірістік объектілерді салуға және қайта жаңартуға арналған материалдар мен босалқы бөлшектерді қолданумен байланысты.

2015 жылғы 31 желтоқсанға БМТ-ның негізгі құралдарының қалдық құны 47.047 мың АҚШ доллары (15.996.450 мың теңгеге сайма-сай) болатын кейбір объектілері тасымалдау шарты бойынша Грузия темір жолдары алдында Georgian Transit Ltd міндеттерін қамтамасыз етуде кепілгер болған ТВС Банктің пайдасына қамтамасыз ету ретінде кепілдікке салынды (31-ескерту). Кепілдіктің ең жоғарғы сомасы 10.000 мың АҚШ доллары (3.400.100 мың теңгеге сайма-сай).

BTL Топ активтерінің құнсыздануы

BTL тобының ААТБ-ның құнсыздануына талдау жасау нәтижесінде басшылық 2014 жылғы 31 желтоқсанға құнсызданудың 12.934.472 мың теңге сомасында жиынтық залалды айқындады, оның ішінде пайда мен залалдың есебінен 8.087.024 мың теңге және өзге де жиынтық кірістің есебінен 4.847.448 мың теңге. Құнсызданудан болған шығындардың сомасы материалдық емес активтерге (жер пайдалану құқығына) 302.114 мың теңге көлемінде (14-ескерту) және негізгі құралдарға 12.632.358 мың теңге көлемінде бөлінген болатын.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша BTL тобының ААТБ-ның құнсыздануына талдау ешқандай құнсыздану индикаторларын анықтамады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

14. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Лицензиялар	Бағдарла- малық жасақтама	Жерді пайда- лануға арналған құқықтар	Өзге де	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	194.907	1.131.148	4.120.734	32.654	5.479.443
Түсімдер	28.013	121.937	–	4.166	154.116
Шығарылу	(8.853)	(54.096)	–	–	(62.949)
Өтелім	(105.266)	(317.229)	(101.552)	(5.173)	(529.220)
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	8.853	53.431	–	–	62.284
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған (13-ескертпе)	1.118	447.598	–	–	448.716
Валютаны қайта есептеу	44.427	196	1.802.718	–	1.847.341
Аударымдар мен ауыстырулар	(1.830)	1.830	–	–	–
2015 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	161.369	1.384.815	5.821.900	31.647	7.399.731
2013 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	184.757	997.520	4.490.163	28.562	5.701.002
Түсімдер	15.052	168.119	–	6.762	189.933
Шығарылу	(3.712)	(30.799)	–	(528)	(35.039)
Өтелім	(79.417)	(326.044)	(125.433)	(4.708)	(535.602)
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	3.712	30.799	–	528	35.039
Құнсыздану залалдары (13-ескертпе)	–	–	(302.114)	–	(302.114)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған (13-ескертпе)	49.949	308.711	–	2.038	360.698
Валютаны қайта есептеу	7.187	221	58.118	–	65.526
Аударымдар мен ауыстырулар	17.379	(17.379)	–	–	–
2014 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	194.907	1.131.148	4.120.734	32.654	5.479.443
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша					
Бастапқы құн	638.737	4.497.457	8.945.020	88.657	14.169.871
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(477.368)	(3.112.642)	(3.123.120)	(57.010)	(6.770.140)
Қалдық құн	161.369	1.384.815	5.821.900	31.647	7.399.731
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша					
Бастапқы құн	548.139	3.979.087	6.174.903	84.492	10.786.621
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(353.232)	(2.847.939)	(2.054.169)	(51.838)	(5.307.178)
Қалдық құн	194.907	1.131.148	4.120.734	32.654	5.479.443

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

15. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ұзақ мерзімді активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытөлемдер	7.786.525	11.406.977
Өзге де	27.156	16.723
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(53.258)	(99.526)
Жиыны	7.760.423	11.324.174

Күмәнді қарыздар бойынша резервтің қозғалысы мынадай түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
1 қаңтарға	99.526	99.330
Бір жылға (қайтару)/есептеу (23-ескертпе)	(197)	196
Алғытөлемдерді есептен шығарудағы қолдану	(46.071)	–
31 желтоқсанға	53.258	99.526

16. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек 2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек	15.397.918	14.907.024
Байланысты тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек (30-ескертпе)	814.409	672.991
Үшінші тараптардың өзге де кредиторлық берешегі	441.898	193.726
Байланысты тараптардың өзге де кредиторлық берешегі (30-ескертпе)	672	–
Жиыны	16.654.897	15.773.741

Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек аяқталмаған күрделі құрылысқа қатысты байланысты және үшінші тараптар алдындағы 13.578.970 мың теңге көлеміндегі берешекті қосатын (2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 9.580.016 мың теңге).

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	16.454.585	15.258.129
АҚШ долларымен	165.729	105.615
Еуромен	19.451	12.455
Ресей рублімен	2.570	6.219
Өзге де валютада	12.562	391.323
Жиыны	16.654.897	15.773.741

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

17. РЕЗЕРВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтердің қозғалысы келесі түрде берілген:

Қысқа мерзімді резервтер

Мың теңгемен	Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	Салықтар бойынша резерв (BTL)	Экология бойынша резерв (Компания)	Өзге де резервтер (Компания)	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға	408.757	221.373	41.125	53.567	724.822
Бір жылға резервті есептеу/ (қайтару)	-	(254.768)	11.079	-	(243.689)
Резервті пайдалану	(486.927)	-	(11.079)	(53.567)	(551.573)
Валютаны қайта есептеу	-	55.461	-	-	55.461
Ұзақ мерзімдіден қысқа мерзімге ауыстырылған қызметкерлердің сыйақысы	513.194	-	-	-	513.194
2015 жылғы 31 желтоқсанға	435.024	22.066	41.125	-	498.215
2013 жылғы 31 желтоқсанға	322.000	186.483	41.642	-	550.125
Бір жылға резервті есептеу/ (қайтару)	-	-	(7)	53.567	53.560
Резервті пайдалану	(416.191)	-	(510)	-	(416.701)
Валютаны қайта есептеу	-	34.890	-	-	34.890
Ұзақ мерзімдіден қысқа мерзімге ауыстырылған қызметкерлердің сыйақысы	502.948	-	-	-	502.948
2014 жылғы 31 желтоқсанға	408.757	221.373	41.125	53.567	724.822

BTL тобы 2015 жылы талап қою мерзімінің аяқталуына байланысты 2008-2009 кезеңдер үшін тексеру нәтижесінде есептелген салықтар бойынша резервінің негізгі сомасын қайтарды.

Ұзақ мерзімді резервтер

Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер

Негізінен, зейнетақыға қосымша төлемнен және барлық қызметкерлерге қатысты мерейтой күндеріне байланысты төлемнен тұратын Компанияның қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелері бар. Бұл төлемдер қамсыздандырылмаған.

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2015 жыл	2014 жыл
Жылдың басына белгіленген төлемдері бар жәрдемақылар төлеу	11.613.360	9.655.180
Таза пайыздық шығыстар (27-ескертпе)	832.855	579.311
Ағымдағы жылдың қызметтер құны (22, 23-ескертпелер)	1.070.515	802.461
Актуралық залалдар (20-ескертпе)	2.503.907	992.599
Төленген сыйақылар	(486.927)	(416.191)
Жылдың аяғына белгіленген қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	15.533.710	11.613.360
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	435.024	408.757
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	15.098.686	11.204.603

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

17. РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)

Ұзақ мерзімді резервтер (жалғасы)

Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

<i>Мың теңгемен</i>	2015 жыл	2014 жыл
1 қаңтарға сальдо	20.631.009	16.677.538
Актив арқылы бір жылға есептеу (13-ескертпе)	1.674.849	962.826
Бағалауды өзге жиынтық кіріс арқылы қайта қарау	(1.157.829)	1.678.425
Бағалауды пайдалар мен залалдар арқылы қайта қараудан болған (кіріс)/залал және міндеттемелерді есептен шығару (24, 25-ескертпе)	(443.410)	275.965
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервінің өтелімі (27-ескертпе)	1.295.082	1.036.255
31 желтоқсанға сальдо	21.999.701	20.631.009

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, Компанияның пайдалануды аяқтағаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және кейіннен қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу шараларын жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар.

Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер құрамында қалдықтарды орналастыру полигондарын жою резерві көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес құрылған, ол бойынша қалдықтарды орналастыру полигон иесі жерді қайта өңдеу және полигон жабылғаннан кейін қоршаған ортаға әсерін мониторингтеу бойынша шаралар жүргізу үшін жою қорын құрады. Сонымен қатар, жою қорын құрмай полигонды пайдалануға тыйым салынған.

Компания ағымдағы үздік есептік бағалауды ескере отырып, ұзақ мерзімді резервтерді қайта қарады. Пайдаланылған болжалдар мен дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістерге сезімталдық 5-ескертпеде көрсетілген.

18. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер (30-ескертпе)	11.330.298	10.615.166
Үшінші тараптардан алынған алғытөлемдер	6.494.876	6.131.270
Байланысты тараптардың алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек (30-ескертпе)	5.923.268	2.871.849
Үшінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек	4.035.988	2.464.587
Жеке табыс салығы	2.488.472	1.531.057
Үшінші тараптардан болашақ кезеңдер табыстарының ағымдағы бөлігі	1.086.643	732.135
Бейрезидент заңды тұлғалардан түсетін төлемдерден табыс салығы	1.044.519	609.231
Әлеуметтік салық	702.313	504.779
Зейнетақы қоры алдындағы кредиторлық берешек	693.938	659.667
Өзге де салықтар	278.888	217.751
Мүлікке салынатын салық	23.773	351.287
Төленуге жататын ҚҚС	20.045	12.823
Байланысты тараптардан болашақ кезеңдер кірістерінің ағымдағы бөлігі (30-ескертпе)	—	260.305
Өзге де есептеулер	908.055	227.093
Жиыны	35.031.076	27.189.000

19. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

<i>Мың теңге</i>	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Болашақ кезеңдер кірістері	8.081.762	4.423.082
	8.081.762	4.423.082

Болашақ кезеңдер кірістері операциялық жалдау шарттарына сәйкес BTL тобының «Батуми халықаралық контейнерлік терминал» ЖШҚ-дан (бұдан әрі – «БХКТ») алынған алғытөлемдер болып табылады. 2015 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша соманың ұлғаюы негізінен есепті күндегі валюта бағамының өзгеруіне байланысты.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

20. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ

Жарғылық капитал

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шығарылған және 62.503.284 мың теңге көлемінде толық төленген 384.635.600 жай акциядан құралды, жарияланған бірақ шығарылмаған және төленбеген 1 акцияны қоспағанда.

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал Компанияның акцияларды шығаруға байланысты 565.717 мың теңге мөлшерінде шеккен кеңес беру қызметтердің құны шегеріліп көрсетілді және 61.937.567 мың теңгені құрады.

Акционерге төлем

Дивидендтер

2015 жыл ішінде Компания Акционерлер жалпы жиналысының 2015 жылғы 20 мамырдағы шешіміне сәйкес өз акционерлеріне 1 акцияға 120,71 теңге есебімен 46.429.363 мың теңге (2014 жылы: 1 акцияға 109 теңге есебімен 41.925.280 мың теңге); оның ішінде ҚМГ-ға – 41.786.427 мың теңге (2014 жылы: 37.732.752 мың теңге), миноритарлық акционерлерге – 4.642.936 мың теңге (2014 жылы: 4.192.528 мың теңге) төледі.

Активтерді қайта бағалау бойынша резервтер

Активтерді қайта бағалау бойынша резервтер негізгі қаражаттардың қайта бағалау негізінде және Топтың негізгі құралдарының және бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесінің құнсыздануынан құралған.

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Топтың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резерв	102.140.226	113.678.936
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесі	23.423.150	24.558.743
Жиыны	125.563.376	138.237.679

Меншік капиталдың өзге де резервтері

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша меншікті капиталдың өзге де резервтері 3.813.701 мың теңге мөлшерінде залалды (2014 жылғы 31 желтоқсанға залал 1.810.575 мың теңгені құрады) құрады. Осы резервтің өзгерісі 2.503.907 мың теңге (2014 жылдың 12 айында залал 992.599 мың теңгені құрады) (17-ескертпе) мөлшерінде белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша қайта бағалаудан болатын актуарлық залалдарды танумен негізделген, оның салық әсері тиісінше 500.781 мың теңгені және 198.520 мың теңгені (28-ескертпе) құрайды.

Есептілік валютасын қайта есептеу резерві

2015 жылғы 31 желтоқсанға есептілік валютасын қайта есептеу резерві 36.210.843 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанға 14.860.910 мың теңге). Бұл резервтің өзгеруі шетел кәсіпорындарының есептілігінің қайта есептелуімен байланысты. Айтарлықтай өсуі валюта бағамдарының елеулі өзгеруіне байланысты болып отыр (4.2-ескертпе).

Өзге де

Директорлар кеңесінің 2015 жылғы 14-15 қазандағы шешімі негізінде Компания 2015 жылғы 5 қарашада ҚМГ-ға 2016 жылғы 30 маусымға дейінгі өтеу мерзімімен 20 миллиард теңге мөлшерінде пайызсыз қарыз берді. Компания 1.644.382 мың теңге мөлшерінде берілген қарыз бойынша дисконтты бөлінбеген пайдада таныды және 2015 үшін дисконт өтелімі 379.461 мың теңгені құрады (30-ескертпе).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

21. ТҮСІМ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы түсім келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	176.036.600	164.393.577
Мұнайды және мұнай өнімдерін ауыстырып құю және темір жолмен тасымалдау	14.562.118	15.516.062
Құбырларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	8.918.816	8.230.639
Су тасымалдау қызметтері	6.603.736	6.860.568
Теңіз кемежай қызметтері	3.648.789	3.148.189
Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлем	1.294.978	6.714.971
Мұнайдың көлік экспедициясы	594.761	639.557
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	58.222	91.553
Өзге де	1.443.742	1.041.997
Жиыны	213.161.762	206.637.113

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең үш үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім тиісінше 49.586.658 мың теңгені, 24.980.450 мың теңгені және 14.828.129 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең үш үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім тиісінше 45.143.090 мың теңгені, 23.386.961 мың теңгені және 14.414.475 мың теңгені құрады).

Кем жеткізілмеген және кем мәлімделмеген мұнай көлемдері үшін ақыдан түсетін кірістерді Компания «айда немесе төле» шарттары негізінде мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған келісім шарттарына сай алды. 2015 жылда мәлімделмеген мұнай көлемдерінің төлемінің кеміуі (Қашаған жобасына қатысушы) жүк жіберушілерінің келісім шарт мерзімінің (2014 жылғы желтоқсанда) өтуімен байланысты.

22. САТЫЛҒАН ТАУАРЛАР МЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	43.692.713	40.101.012
Тозу және өтелім	32.379.654	32.876.926
Темір жол қызметтері	8.050.129	9.436.954
Отын және материалдар	7.708.753	6.805.708
Электрэнергиясы	6.968.369	6.280.668
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	5.415.904	4.978.621
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	4.721.519	5.501.143
Күзет қызметтері	4.231.976	4.493.473
Газға арналған шығындар	2.559.678	2.435.270
Өуеден күзету қызметтері	1.608.525	1.474.160
Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар (17-ескертпе)	1.004.841	754.969
Иссапар шығыстары	874.997	892.934
Құбырларды диагностикалау	843.692	624.316
Сақтандыру	516.489	507.481
Қоршаған ортаны қорғау	473.387	952.258
Операциялық жалға беру	281.373	248.969
Байланыс қызметтері	267.810	264.938
Өзге де	2.464.180	2.679.273
Жиыны	124.063.989	121.309.073

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы 2014 жылғы 1 сәуірінен және 2015 жылғы 1 қаңтарынан бастап өндірістік қызметкерлердің жалақысын индекстеумен байланысты.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

23. ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы әкімшілік шығыстар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	7.576.892	6.875.924
Тозу және өтелім	848.467	819.123
Кеңес беру қызметтері	643.244	606.053
Кеңсеге қызмет көрсету	483.416	390.499
Іссапар шығыстары	282.936	280.022
Өтелуге тиісті емес ҚҚС бойынша шығыстар	240.830	342.980
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	225.816	240.182
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	196.722	155.085
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	185.200	193.888
Оқыту	150.197	140.685
Материалдар және отын	143.345	133.819
Банк қызметтері	133.250	135.476
Сақтандыру және қауіпсіздікті қамтамасыз ету	124.056	104.163
Байланыс қызметтері	113.615	124.136
Күмәнді берешек бойынша резервті есептеу, нетто (9, 11, 15-ескертпе)	107.656	18.661
Еңбек қызметі аяқталғанға байланысты қызметкерлерге сыйақы бойынша шығындар (17-ескертпе)	65.674	47.492
Қайырымдылыққа арналған шығыстар	13.526	2.020.737
Ескірген тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервті есептеу/ (қайтару), нетто (10-ескертпе)	6.644	(5.342)
Материалдық емес активтердің құнсыздануы	—	302.114
Өзге де	550.734	667.238
Жиыны	12.092.220	13.592.935

Компания 2014 жылы Атырау облысындағы 300 орынды орта мектепті, Оңтүстік Қазақстан облысындағы 280 орынды балабақшаны және Павлодар облысындағы 320 орынды балабақшаны салуға демеушілік көмек көрсетті.

24. ӨЗГЕ ДЕ ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өзге де шығыстар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залал	1.330.882	8.119.432
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервінің қайта караудан болған шығыстар (17-ескертпе)	—	275.965
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған шығыстар	1.376.960	208.654
Өрекетсіз тұрған мұнай айдаустанцияларын жою	26.538	89.126
Тауарлы-материалдық қорларды сатудан түскен шығыстар	16.307	14.987
Сатуға арналған деп жіктелген активтерді сатудан түскен шығыстар, нетто	6.915	—
Өзге де шығыстар	307.249	61.297
Жиыны	3.064.851	8.769.461

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

25. ӨЗГЕ ДЕ КІРІСТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өзге де кірістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Айыппұлдар мен өсімақылардан болған кіріс	447.149	620.787
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервін қайта караудан болған кірістер (17-ескертпе)	443.410	–
Болашақ кезеңдер кірістерінің өтелімі (30-ескертпе)	260.305	312.366
Тауарлы-материалдық қорларды сатудан болған кіріс	60.500	263.499
Есептен шығарылған кредиторлық берешектен түскен пайда	42.363	75.689
Активтерді сатудан түскен кіріс	–	61.090
Басқару қызметінен түскен кіріс	3.039	13.688
Өзге де кірістер	402.375	114.353
Жиыны	1.659.141	1.461.472

26. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БОЙЫНША ТҮСКЕН КІРІСТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржыландыру бойынша түскен кірістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Банк салымдарының және ағымдағы шоттардың пайыздық кірісі	2.588.355	4.407.247
Пайыссыз қарыз бойынша дисконт (30-ескертпе)	379.461	–
Дивидендтік кіріс	–	80.277
Қызметкерлерге берілген қарыздар: дисконт өтелімі	28.483	14.292
Үшінші тараптардан өзге де қаржылық кірістер	30.598	15.231
Жиыны	3.026.897	4.517.047

27. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржыландыру бойынша шығыстар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервінің өтелімі (17-ескертпе)	1.295.082	1.036.255
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар (17-ескертпе)	832.855	579.311
Өзге де қаржылық шығындар	49.493	–
Жиыны	2.177.430	1.615.566

28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы табыс салығы келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	22.668.024	13.442.998
Өткен кезеңдер бойынша шығыстар/(үнемділік)	1.175.541	(33.207)
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша (үнемділік)/шығыстар	(1.237.107)	2.289.155
Табыс салығы	22.606.458	15.698.946

Ағымдағы табыс салығын есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері ретінде Топ, қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын табыс алатын елдердің салық заңдарына сәйкес қабылданған мөлшерлемелерді пайдаланады. 2015 және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания (Қазақстан) 20% салық мөлшерлемесін, және BTL-дың Компаниялары (Грузия) 15% салық мөлшерлемесін қолданды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

2015 және 2014 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген табыс салығы мен бухгалтерлік пайда бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы тексеру:

<i>Мың теңгемен</i>	2015 жыл	2014 жыл
Салық салуға дейінгі пайда	67.319.394	62.129.511
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	13.463.879	12.425.902
Өткен жылдарды түзету	1.175.541	(33.207)
Тұрақты айырмалардың салық әсері		
Технологиялық мұнай қалдығынан түскен кіріс	605.683	1.142.794
Өзге де шегерілмейтін шығыстар	583.262	351.955
Өзге де түзетулердің салық әсері		
Үлескерлік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын бірлескен кәсіпорындардың залалы	6.934.828	1.251.010
Түрлі салық мөлшерлемелердің әсері	(156.735)	560.492
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар	22.606.458	15.698.946

Топ бағалаудың өзгеруі нәтижесінде алдыңғы кезеңдер үшін табыс салығы бойынша қосымша шығыстар есептеді, және бұл ретроспективті түрде қолданылуы тиіс.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Қаржылық жағдай туралы тиісті есептердің жасалу күніне шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негіздеме аралығындағы уақытша айырмаларға қолданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген мерзімі ұзартылған салық сальдосы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Есептілік валютасын қайта есептеуге жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	2014 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Есептілік валютасын қайта есептеуге жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	2014 жылғы 1 қаңтар
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер									
Қызметкерлерге беретін сыйақылар мен өзге де ақылар және тиісті шығындар	3.585.500	(32.913)	-	500.781	3.117.632	(105.027)	493	198.520	3.023.646
Күмәнді қарыздар бойынша резерв	162.819	12.464	-	-	150.355	2.907	47	-	147.401
Ескірген және өтімсіз тауарлы-материалдық қорына резерв	7.510	1.268	-	-	6.242	(3.429)	28	-	9.643
Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелерге резервтер және өзге де резервтер	60.370	11.693	-	-	48.677	(39.487)	-	-	88.164
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резерв	4.358.509	504.324	-	(231.565)	4.085.750	457.097	-	335.685	3.292.968
Төлемге салық	124.305	26.943	-	-	97.362	(156.528)	-	-	253.890
Қызметкерлерге қарыз беру	-	-	-	-	-	(5.086)	-	-	5.086
Байланысты тараптардың келешек кезеңдегі кірістері	-	(52.061)	-	-	52.061	(62.473)	-	-	114.534
Ішкі топ қарыздары бойынша қаржы міндеттемелері	37.671	(91.161)	-	-	128.832	128.510	322	-	-
	8.336.684	380.557	-	269.216	7.686.911	216.484	890	534.205	6.935.332
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер									
Негізгі құралдар	(49.019.327)	856.550	(1.199.835)	178.784	(48.854.826)	(2.505.639)	(552.762)	4.676.756	(50.473.181)
	(49.019.327)	856.550	(1.199.835)	178.784	(48.854.826)	(2.505.639)	(552.762)	4.676.756	(50.473.181)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша таза міндеттемелер	(40.682.643)	1.237.107	(1.199.835)	448.000	(41.167.915)	(2.289.155)	(551.872)	5.210.961	(43.537.849)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Негізгі құралдар бойынша мерзімі ұзартылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алудағы өтелімнің түрлі мөлшерлемелерінен, негізгі құралдардың қайта бағалануы мен құнсыздануынан болған әділетті құнын түзету салдарынан негізгі құралдарды есепке алуда салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

29. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ

Басқару мақсатында Топ қызмет көрсетуіне байланысты бизнес-бөлімшелерге бөлінген және үш есептік сегменттен тұрады:

- мұнай тасымалдау және сонымен байланысты қызметтер;
- мұнайды ауыстырып құю;
- өзге де сегменттер.

Сәйкестендірілетін, бірақ жеке есептік шектен аспайтын сегменттер «Өзге де сегменттерге» біріккен (жеке сегменттердің түсім мөлшері жиынтық түсімнің кемінде 10%). Оларға БТК құрғақ жүк таситын, паромдық және контейнерлік терминалдарды қолдана отыра құрғақ жүкті (аршылмаған қант, аммоний нитраты, цемент, дән, күнбағыс және күнжара) ауыстырып тиеу және жолаушы терминалының қызметі жатады.

Мұнай тасымалдаумен байланысты қызметтерге есептік шектен аспайтын және қызметтің негізгі түрімен немесе мұнай құбырлары деген Топтың негізгі активтерімен тығыз байланысқан су тасымалдау, мұнайды сақтау, экспедиторлық, Компаниямен көрсетілетін пайдалану және құбырларға техникалық қызмет көрсету қызметтері кіреді. Қызметтің кейбір түрлері бойынша Топ басшылығына жеке басқарушылық есептілік берілмейді және осыған орай мұндай қызметтер жеке сегмент болып бөлінбейді.

БМТ-ны пайдалана отырып, БТК арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін ауыстырып құю бойынша қызметтер «Мұнайды ауыстырып құю» сегментіне кіреді. Мұнай терминалының кірістері мұнай мен мұнай өнімдерін сақтау, ауыстырып құю және жөнелту арқылы туындайды. Жөнелту қызметіне азербайжан-грузин шекарасынан Батуми терминалына теміржол арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін тасымалдау жатады. Қызметтің бұл түрі мұнайды ауыстырып құюмен тікелей байланысты, сондықтан жеке сегменттікке бөлінбейді. Топ басшылығы сегменттер пайдасына қарай сегменттерді талдайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

29. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ (жалғасы)

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 айға				2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 айға			
	Мұнай тасы- малдау және байланысты қызметтер (Қазақстан)	Мұнайды ауыстырып құю (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын	Мұнай тасы- малдау және байланысты қызметтер (Қазақстан)	Мұнайды ауыстырып құю (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын
Түсім								
Сыртқы клиенттерге сату	193.617.592	15.509.570	4.034.600	213.161.762	186.996.455	15.516.062	4.124.596	206.637.113
Барлық түсім	193.617.592	15.509.570	4.034.600	213.161.762	186.996.455	15.516.062	4.124.596	206.637.113
Қаржы нәтижелері								
Пайда мен залал арқылы негізгі құралдардың құнсыздануы	(1.330.882)	—	—	(1.330.882)	(294.384)	(7.619.876)	(205.172)	(8.119.432)
Пайда мен залал арқылы материалды емес активтердің құнсыздануы	—	—	—	—	—	—	(302.114)	(302.114)
Тозу мен өтелім	(31.285.990)	(1.268.517)	(673.614)	(33.228.121)	(30.663.438)	(2.284.673)	(747.938)	(33.696.049)
Пайыздар бойынша кірістер	2.549.552	36.142	33.260	2.618.954	4.380.727	17.561	24.191	4.422.479
Бірлескен кәсіпорындар залалындағы үлесі	(34.674.141)	—	—	(34.674.141)	(6.255.050)	—	—	(6.255.050)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(21.987.166)	(547.895)	(71.397)	(22.606.458)	(17.146.980)	1.441.763	6.271	(15.698.946)
Сегмент пайдасы	42.157.275	2.241.690	313.971	44.712.936	52.568.722	(5.485.006)	(653.151)	46.430.565
Активтер жиыны	549.165.702	50.635.685	19.461.137	619.262.524	544.843.461	25.391.508	15.172.248	585.407.217
Міндеттемелер жиыны	130.656.666	5.406.399	10.267.949	146.331.014	118.386.824	3.515.708	5.860.364	127.762.896
Өзге де ақпаратты ашу								
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар (12-өскертпе)	13.918.006	—	—	13.918.006	49.843.334	—	—	49.843.334
Күрделі шығындар	75.641.329	1.332.376	826.830	77.800.535	69.871.111	1.126.388	415.184	71.412.683

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім қабылдаған кезде екінші жаққа едәуір әсер етсе, 24 ҚЕХС «Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуға» сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін қатынасты бағалаған кезде тек заңдығына ғана емес, қарым-қатынастың егжей-тегжейіне назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылмаған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2015 және 2014 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанына тиісті сальдо көрсетілген.

Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешек мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		719.246	1.261.676
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		701.270	679.430
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		223	206
	9	1.420.739	1.941.312
ҚМГ мен «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі	9	36.122	102.156
Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешектің жиыны		1.456.861	2.043.468

Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар келесідей көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар			
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыздар		18.735.079	—
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар жиыны	8, 20	18.735.079	—

Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		1.684.777	361.049
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		156.322	86.746
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		—	—
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	11	1.841.099	447.876

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешек мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		559.353	629.359
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		255.056	43.632
	16	814.409	672.991
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында өзге де кредиторлық берешек			
		672	–
	16	672	–
Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешектің жиыны			
		815.081	672.991

Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер мынадай көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		10.845.082	9.087.230
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		485.209	1.527.936
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		7	–
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер жиыны	18	11.330.298	10.615.166

Байланысты тараптар алдында өзге де ағымдағы міндеттемелер мынадай көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек		5.923.268	2.871.849
	18	5.923.268	2.871.849
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар			
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар		8.062	6.155
		8.062	6.155
Байланысты тараптардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы бөлігі			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы бөлігі		–	260.305
	18	–	260.305
Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны			
		5.931.330	3.138.309

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Топтың байланысты тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2015 жылғы	2014 жылғы
Байланыс тараптарға сату		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен түсім	111.861.543	105.183.134
Бірлескен кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен түсім	7.612.064	7.048.142
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен түсім	5.361.313	6.724.720
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де қызметінен түскен түсім	28.096	19.852
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарының өзге де қызметінен түскен түсім	—	8
Жиыны	124.863.016	118.975.856

ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен түсім мұнай және су тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен байланысты.

Мың теңгемен	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2015 жыл	2014 жыл
Байланысты тараптардан сатып алу		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	9.167.825	8.249.333
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	2.691.546	1.250.632
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	—	17.758
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан тауарлы-материалдық қорларды сатып алу	262.611	1.107.080
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан тауарлы-материалдық қорларды сатып алу	14.741	14.795
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан материалдық емес активтерді сатып алу	15.737	111.221
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдар сатып алу	214.713	—
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдарды сатып алу	520.282	48.000
Жиыны	12.887.455	10.798.819

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың өзге де операциялық кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
		2015 жылғы	2014 жылғы
Байланысты тараптардан болған өзге де операциялық кірістер			
Байланысты тараптардан болған алдағы кезеңдер кірістерінің өтелімі	25	260.305	312.366
Жиыны		260.305	312.366

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың қаржылық кірістері келесі түрде көрсетілген:

		31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы	2014 жылғы
Байланысты тараптардан түскен қаржылық кіріс			
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыз бойынша дисконт	26	379.461	–
Жиыны		379.461	–

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Негізгі басқарушы қызметкерлердің мүшелеріне сыйақы төлеу жалпы сомасы келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Өткен жылдың қорытындысы бойынша сыйақылар	236.292	219.238
Жалақы	151.005	146.847
Қысқа мерзімді сыйақы	40.915	33.355
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін төленетін сыйақылар	1.306	1.062
Жиыны	429.518	400.502
Адам саны	8	8

31. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Қызмет жүргізу шарттары

Нарықтық экономиканың талаптарына сәйкес, Қазақстан экономикалық реформалар және өзінің құқықтық, салық және нормативтік базасын дамытуды жалғастыруда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы осы реформалар мен әзірлемелерге және экономикалық, қаржылық және ақша-кредит саясаты саласындағы Үкімет қабылдаған шаралардың тиімділігіне тәуелді.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2015 жылғы 20 тамыздан бастап АҚШ долларына және басқа да негізгі валюталарға қатысты теңгенің айырбас бағамын бұрынғы деңгейде ұстап тұрудан бас тартуға, валюталық басқыншылық көлемдерін төмендетуге және теңгенің айырбас бағамын калыптастыру үдерісіне араласуды қысқартуға шешім қабылдады. 1 АҚШ долларының құнсыздануға дейін ресми бағамы 188,38 теңгені құрады. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ долларының айырбас бағамы 340,01 теңгені құрады.

2015 жылы мұнай бағасының айтарлықтай төмендеуі және қазақстандық теңгенің құнсыздануы Қазақстан экономикасына айтарлықтай теріс әсер етуі жалғастырылды. Басқа да факторлармен бірге осы факторлардың жиынтығы капиталдың қол жетімділігінің төмендеуіне, капиталдың құнын артуына, инфляцияның және экономикалық өсуіне қатысты белгісіздіктің төмендеуіне әкелді. Топ басшылығы ағымдағы ортада Топтың тұрақтылығын қолдау үшін тиісті шаралар қабылдайтынына сенімді.

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-мағынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірі болуы мүмкін. Қазақстанда қолданыстағы заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылыққа қолданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте қатан.

Айыппұлдық ықпалшараға 2,5-ке көбейтілген, Қазақстан Ұлттық банкімен белгіленген, қайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 50% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың күнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, қазіргі уақытқа дейін шығысқа жатқызатын және 2015 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2015 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнамаға түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша тек осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілгендерді алмағанда Топтың ұстанымы расталады деген ықтимал бар.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

31. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)**Салық салу (жалғасы)***Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау*

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау, операцияға қатысушылар байланысты тараптар болып табылатындығын немесе табылмайтындығын назарға алмастан кең ауқымға таралған және халықаралық бизнеске тура немесе жанама қатысты көптеген операцияларына қолданылады. Трансфертті баға белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын барлық салық «ұзартылған қол» принципі бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелуін талап етеді.

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген. Жаңа заң толық емес және заңның кейбір ережелеріне байланысты прецедент жағдайлары бар. Оның үстіне, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған егжей-тегжей жетекшілік ету жок. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті баға белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті баға белгілеу туралы заңнамасына байланысты екіұштылықтың болуы салық органдарының Топ ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдауына әкеледі, ол өз кезегінде 2015 жылғы 31 желтоқсанға қосымша салықтарға, айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеліп соқтырады.

Басшылық 2015 жылғы 31 желтоқсанға қолданыстағы заңнамаға түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Топ ұстанымы құпталады деген ықтимал бар.

Грузиядағы кәсіпорындардың салық міндеттемелері

Грузияның салық кодексіне сәйкес («ГСК»), салық органдары салық салу мақсатында нарық бағаларын пайдалану туралы дәлелденген жазбаша шешім қабылдауға құқылы, егер мәміле байланысты тараптар арасында жасалса. Бірақ ГСК-да тауарлар мен қызметтердің нарық бағасын анықтау жөнінде белгілі нұсқау болғанмен, анықтау механизмі жеткіліксіз әзірленген және Грузияда трансфертті баға белгілеу бойынша жеке заңнама жок. Осындай түсініксіздіктің болуы байланысты тараптар арасындағы мәмілелерген салық салуды қарастырған кезде салық органдары ұстанымының екіұштылығын тудырады.

Топтың грузиялық еншілес ұйымдарында Топтың шетелдік еншілес ұйымдарымен, сондай-ақ бір бірімен жасалған мәмілелердің елеулі көлемі бар. Бұл мәмілелер байланысты тараптар арасындағы мәмілелерге жатады және оларға Грузияның салық органдары қарсы болуы мүмкін. Басшылық Топ ұйымдары арасында жасалған мәмілелердегі баға белгілеу нарықтық жағдайларда жүзеге асырылады деген негіздемеге маңызды дәлелдер бар деп есептейді, бірақ нарық бағасын анықтау жөнінде заңнамалық базаның болмағандығынан, салық органдарының ұстанымы Топ ұстанымынан өзгеше болуы мүмкін.

Грузияның Салық қызметі (ГСК) 2015 жылы БМТ мен БТК-ның 2009-2014 кезеңіне салық тексерулер нәтижесінде 9.486 мың АҚШ доллары көлемінде қосымша салықтар мен айыппұлдар есептеді (3.225.335 мың теңгеге сайма-сай). ГСК шешімімен келіспеген компаниялар шағым арыз берді. BTL тобының басшылығы жергілікті салық заңын және осыған ұқсас салық талқылаулары бойынша ағымдағы практикасын талдау негізінде арыз сәтті және қаржы ресурстар ағынының алмағайып болатыны туралы бағалайды. Сол себепті 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ қосымша міндеттеме танымады.

Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау бойынша заңнама даму үдерісі үстінде, сондықтан үнемі өзгерістерге шалдығады. Заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ықтимал міндеттемелер шынайы бағалана алмайды. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Топтың осы қаржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда, қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне едәуір теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді (5, 17-ескертулер).

Сақтандыру мәселелері

Қазақстан Республикасында сақтандыру саласы даму сатысында, сондықтан әлемнің басқа өңірлерінде таралған сақтандырып қорғаудың көптеген нысандары тұтас алғанда әлі қол жетімді емес.

Топ мүлікті, Топтың объектілерінде болған немесе оның қызметіне жататын апат нәтижесінде мүлікке немесе қоршаған ортаға залал келтірілгені үшін үшінші тұлға алдында жауаптылықты сақтандыруды жүзеге асырады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

d

31. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)**Шарттық міндеттемелер**

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдар мен құрылыс қызметтерін 42.647.645 мың теңгеге сомаға (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 29.256.791 мың теңге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлесіп бақылайтын кәсіпорындардың негізгі құралдар мен құрылыс қызметтерін сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелерінде Топтың үлесі 361.105 мың теңгені (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 159.201 мың теңге) құрады.

Сот талқылаулары

ВТЛ компаниялар тобының бизнес-контрагенттерімен болған сот талқылаулары

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Топ компаниялары Грузияда бірқатар сот талқылауына тартылды. Топқа берілген талап-арыздың жалпы сомасы 62 миллион АҚШ долларын (21.080.620 мың теңгеге сайма-сай) құрады. Тараптар Бітімгершілік актісіне қол қойды, сот талқылаулары аяқталды және 2015 жылғы 22 шілдеде сот органдары БМТ-дағы ВТЛ үлесіне, БМТ-ның жылжымайтын мүлкіне және БМТ БТК-ның 100% үлесін басқару айрықша құқығына салынған қамақты алып тастады.

Топ басшылығы тараптар өзара тиімді шарттар бойынша келісімге келеді, және экономикалық ресурстар ағынының алмағайып болатыны туралы сенімді.

БХКТ-мен болған сот талқылаулары

№ 4, № 5, № 6 айлақтарды, белгілі бір жылжитын мүлікті және 13 га жерді 48 жыл кезеңіне жалға беруші БХКТ жалдау шартын бұзғаны үшін БТК-ға қарсы талап-арыз берді. БХКТ 5.422 мың АҚШ доллары (1.843.534 мың теңгеге сайма-сай) мөлшерінде материалдық және моральдық залалды өтеуді талап етті.

2015 жылғы 4 қыркүйекте Дауды реттеу туралы келісімге қол қойылды. Осы келісімге сай Тараптар барлық сот талқылауын тоқтатуға келісті. Топ басшылығы осы сот талқылауы бойынша 500 мың АҚШ долларынан (170.005 мың теңгеге сайма-сай) артпайтын мейлінше көп тәуекелді Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі үшін мардымсыз деп бағалайды.

ВТЛ тобының кепілдегі активтері

2015 жылғы 31 желтоқсанға БМТ-ның негізгі құралдарының қалдық құны 47.047 мың АҚШ доллары (15.996.450 мың теңгеге сайма-сай) болатын кейбір объектілері тасымалдау шарты бойынша Грузия темір жолдары алдында Georgian Transit Ltd міндеттерін қамтамасыз етуде кепілгер болған ТВС Банктің пайдасына қамтамасыз ету ретінде кепілдікке салынды. БМТ бұл мәміледе кепілгер ретінде әрекет етеді. Кепілдіктің ең жоғарғы сомасы 10.000 мың АҚШ доллары (3.400.100 мың теңгеге сайма-сай). Georgian Transit Ltd 4 миллион тонна көлемінде ең төменгі талап етілетін ауыстырып тиеу жылдық көлемін ГТЖ-ға қамтамасыз етуі тиіс, оның 2 миллион тоннасын ВТЛ тобы ауыстырып тиеуі қажет. ВТЛ топ басшылығы тиеу көлемі орындалатынын және ақша қаражат ағынының алмағайып болатынын күтуде.

БТК активтерінің экспроприациясы

ВТЛ мен Грузия Үкіметінің арасындағы БТК-ны сенімгерлікпен басқару туралы келісімге сәйкес, егер БТК қатарынан 2 жыл бойы ауыстырып құюдың жылына 4 миллион тонна ең аз көлемі бойынша өз міндеттемелерін орындай алмаған жағдайда, Грузия Үкіметінің БТК активтерін экспроприациялауға құқығы бар. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша БТК арқылы ауыстырып құюдың нақты көлемдері 6,5 миллион тоннаны (2014: 7,8 миллион тонна) құрағандықтан, Топ басшылығы БТК Грузия Үкіметінің тарапынан мемлекеттік экспроприациялау қаупіне ұшыраған жоқ деп есептейді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Өтімділік тәуекел (жалғасы)

Келесі кестеде 2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

Мың теңгемен	Сұраныс бойынша	<1 жыл	1 жылдан 2 жылға дейін	2 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	-	16.616.457	1.951	31.572	4.917	16.654.897
Жиыны	-	16.616.457	1.951	31.572	4.917	16.654.897
2014 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	-	15.553.243	47.929	172.569	-	15.773.741
Жиыны	-	15.553.243	47.929	172.569	-	15.773.741

Валюталық тәуекелдік

Валюталық тәуекелдікке ұшырайтын, шетел валютасымен берілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

Мың теңгемен	АҚШ Доллары	Ресей рублі	Еуро	Өзге валюталар	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	53.522.360	6.655	172.111	474.580	54.175.706
Міндеттемелер	1.957.107	49.778	31.332	302.809	2.341.026
2014 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	54.518.667	5.791	198.579	510.579	55.233.616
Міндеттемелер	877.396	53.998	26.131	529.361	1.486.886

Топтың операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін ресми құралдары жоқ. Топта шетел валютасында жасалатын мәмілелермен байланысты тәуекелдер бар. Ондай тәуекелдер АҚШ долларында болатын кіріске байланысты пайда болады.

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі табысының (активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы мүмкін өзгерістерге байланысты) өзге көрсеткіштердің тұрақтылығы жағдайында АҚШ доллары мен ресей рублі айырбас бағамының мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген. Топтың меншік капиталына әсері мардымсыз.

Мың теңгемен	Валюта айырбас бағамының өсуі/төмендеуі	Салық салуға дейін табысқа әсері
2015 жыл		
АҚШ доллары	60,00%	30.939.152
	-20,00%	(10.313.051)
Ресей рублі	40,00%	(17.249)
	-29,00%	12.506
2014 жыл		
АҚШ доллары	+17,37%	9.317.893
	-17,37%	(9.317.893)
Ресей рублі	+33,54%	(16.168)
	-33,54%	16.168

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)**Капиталды басқару**

Капиталды басқаруға байланысты Топтың негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Топ қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту. Топ капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Топ капитал құрылымын сақтау немесе өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды қайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың айтарлықтай берешек сомасы болған жоқ. Есепті күнге Топтың ақша қаражатының берешегінен асатын елеулі сомасы бар.

Қаржы құралдарының әділ құны

Ақшалай қаражаттардың, банктердегі депозиттердің, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің және басқа да қаржылық міндеттемелердің теңгерімдік құны қаржы құралдары дерегінің қысқа мерзімді болғанына орай олардың әділ құнына шамамен тең.